AMERIKOS LIETUVIS

LITHUANIAN AMERICAN

No. 45 Vol. III. Tel. Park 6407 WORCESTER, MASS. 10 d. lapkričio (Nov.), 1916 m Metas III.

Entered as second-class matter September 29, 1914, at the post office at Worcester Massachusetts, under the Act of March 3, 1879. 4 cents per copy

"Tėvynė" 307 W. 30th St.

Vokietija ir Austrija-Vengrija Apskelbė Naują Lenkų Konstitucijonališką Karalystę.

Italai, per 4 dienas smarkaus ofensyvo užėmė svarbias austrų pozicijas ir paėmė suvirš 9,000 nelaisvių. Austrai neteko į 40,000 kareivių išviso. Francuzai visai stumia vokiečius nuo Verduno. Rumunam pradeda geriau sektis. Generolas Sakharovas vadovauja Dobrudžoj. Žiaurus mušiai Galicijoj ir Volhynijoj.

Karės Bėgis.

Mums lietuviams svarbiausia žinia šios sąvaitės, tai kad centralinės valdybos, Vokietija ir Austrija-Vengrija galutinai išleido oficijalį manifestą apskelbiant įsteigimą naujos Lenkų karalystės. Karalius šiai naujai karalystei dar tikrai nepaskirtas, jos rybos dar tikrai nenustatytos ir lenkai dar nevieni valdys ale kartu su teutonų kariška valdyba. Pagaliaus, dar karė toli gražu nepasibaigus, nežinia ar teutonam liks tiesa sutverti lenkų karalybę ar ne. Vienok šis manifestas skamba kiek tvirčiau, teisingiau negu musų pasifestas. Lenkijai karei tik prasidėjus. Ir rodos, kad jeigu teutonai išloš, tai lenkai galų gale ir matys savo suvirš šimto metų sapną išsipildant O teutonai tvirtina, kad jie užtai apskelbė Lenkijos karalystę, kad jie vra persitikrinę jogei laimės. Lenkai iš savo pusės, kaipo padėką už teutonų duosnumą, beabejo su visom sielom pagelbės teutonam kovoti. Austrija taipgi paskelbė, kad, leis ir Galiciją buti iš dalies savistovia, tad matyt kad ne ketina prijungti Galicija prie likusios Lenkijos, bet kad įgyti ir galicijonų prielankumą pranešė jog jie galės valdyti bent vidaus dalykus. Ir nors visas šis apskelbimas savistovios Lenkijos, gal iš dalies yra kad gauti lenkų paramą, bet visgi, kartą taip iškilmingai apskelbę naują liuosą Lenkiją, teutonai nedrįstų atšaukti savo žodžių. Priog tam, savistovi šalis tarpe jų ir Rusijos jiem galėtų buti ir naudinga, tad galima tikėti, jogei išlošus jiem karę, teutonai išpildys savo prižadus. Lenkija beabejo butų po teutonų įtekme, ale visgi butų savistovi.

Dabar mums lietuviams rupi, ar nebus prijungta ir dalis Lietuvos prie šios naujos Lenkijos? Beabejo, kuone kiekvienas lietuvis velyk liktų po rusų arba patektų po vokiečių valdžia, negu po "kaimynų" lenkų. Paskui mums lietuviams visgi skaudu, kad nors visos šalis, Rusija ir teutonai, rupinasi [illegible] kais, į mus nieks ne[illegible] atidos, nežiurint [illegible] ka tuli m[illegible] son. [illegible] teligentai Europoje ir Ameri koje varo.

Ant karės lauko, šią sąvaitę rodos visur, išskiriant rusų frontą, sąjungiečiams geriau ėjosi negu teutonams ir jų talkininkams. Italai pradėjo vėl smarkų pirmyn žengimą ant Carso augštumų, tarp Gorizija ir Triesto, kurios taip apginkluotos, kad per jas pereiti yra taip sunku kaip basam žmogui per erškėčius. Bet italai visgi yra narsus žmones, ir nors jų pirmyn žengimai retai kada tęsiasi daugiau kaip 4 ar 5 dienas ant šio fronto, paskui vėl turi ilsėtis, vienok per tas 4 ar 5 dienas, jie nemaža nuveikia. Ir šį kart, jie paėmė suvirš 9.000 nelaisvių ir žymiai artyn prijėjo prie Triesto. O sužeistais, užmuštais ir nelaisvėn paimtais, iš viso, italai sako jogei austrai per tą trumpą laiką neteko suvirš 40,000.

Ant vakarų fronto, Francijoj teutonams šią sąvaitę irgi ne sekė. Sąjungiečiai pirmyn nužengė ant Somme fronto ir dar toliau nuo Verduno atstumė vokiečius. Vokiečiai turėjo apleisti net ir antrą Verduno fortą, ką jie buvo paėmę, t. y. Vaux. Taip kad kuone visas vokiečių besistengimas aplink Verdun ant nieko nuėjo.

Rumunijoj, nors pranešimai kaip kada buvo gana priešingi, visgi matyt, kad teutonai pastaruoju laiku labai mažai progresavo, o kai kur, rumunai juos sumušė ir atgal nustumė.

Net ir Dobrudžoj, kuri jau beveik visa teutonų-bulgarų rankose, pribuvo rusų sudrutinimų ir garsiam rusų generolui Sakharovui paėmus vadovystę, rusai-rumunai liovėsi bėgę ir pradeda vyti atgal priešus.

Suprantama, dar negalima nutarti ar rumunai galės ir toliau taip stipriai prie šintis, arba, gavus teutonam dar didesnių spėkų, ar jiem vėl nepasiseks sumušti rumunus.

Galicijoj ir Volhynijoj kur karšti mušiai tebeina, rusam rodos blogiau einasi negu teutonam, nors ir teutonai negali pasigirti dideliais nuveikimais. Ant kitų frontų šią sąvaitę nieko svarbaus neatsibuvo.

Lietuvos Bažnyčių Likimas.

PAĖMĖ 6011 VOKIEČIŲ.

Paryžius, lapkr. 1 — Nuo spalio francuzai paėmė 6011 vokiečių nelaisvėn, mušiuose įšiaurę Verduno. Grobio jie paėmė 15 kanuolių, 51 apkasų kanuolę, 144 kulkasvaidžių, 2 bevielinio telegrafo stotis ir daugybę bombų, patronų, karabinų ir t. t.

Į šiaurę Somme upės, francuzai ir anglai šiandien užėmė keletą vokiečių apkasų.

ANGLAI LAIMI MACEDONIJOJ.

Londonas, lapkr. 1 — Macedonijoj, ant Struma fronto, nežiurint didelio lytaus, anglai atakavo bulgarų pozicijas po smarkaus mušio ir atėmė du apdrutintu kaimu nuo jų Kartu anglai paėmė 315 bulgarų nelaisvėn.

Nuo Cerna iki Doiran ežero, tebeina artilerijos šaudymas. Ties Cerna serbai atmušė keletą vokiečių - bulgarų atakų.

NUSTUMĖ RUSUS ATGAL.

Petrograd, lapkr. 1 — Į piet - rytus Lembergo, teutonai vėl nustumė rusus atgal netoli Zlota Lipa. Tą pripažysta patįs rusai. Jie sako, kad žiaurus mušiai tebeina šioj apielinkėje. Rusai turėjo kaikur atgal trauktis nes priešai užpuolė ant jų su didesnėm spėkom, po labai sunkaus bombardavimo.

TEUTONAI IR RUMUNAI LAIMI.

Londonas, lapk. 1 — Ant įvairių rumunų frontų, sekasi kai kur teutonams o kai kur rumunams. Į pietus Rothenthurn perėjimo, Alt klonyje, rumunai buvo nuvaryti į pietus. Jie neteko kaimų Racovitz ir Titesvi, 11 myl. nuo rubežiaus.

Į rytus Predeal kelio, austro- vengrai turėjo žymius laimėjimus; jie užėmė rumunų pozicijas paėmė 10 kanuolių ir 17 kulkasvaidžių.

Į šiaur-rytus Kimpolung, rumunai laimėjo Jiul klonyje jie paėmė 612 nelaisvių.

Dobrudžoj, rusų žvalgai iš bando vokiečių- bulgarų tvirtumą. Sakoma rusų padrutinimų čionai pribuvo.

3 SUBMARINAI NUSKANDINO 21 LAIVĄ.

Berlinas, lapkr. 1 — Vokiečių pranešimas sako, kad trįs vokiečių submarinai, kurie neseniai sugrįžo Vokietijon, į keletą dienų nuskandino 21 laivą, išviso 28,500 tonų, Anglijos pratakoje.

Vienas submarinas ką tik sugrįžo namon praneša, kad apginkluoti garlaiviai jį atakavo septynis kartus.

LAIVAS MARINA BUVO APGINKLUOTAS.

Washington, lapkr. 1 — Labai neaiškus pranešimai gaunama apie nuskandinimą keleta dienų atgal, anglų garlaivio Marina, su kuriuom žuvo keletas amerikonų.

Pasirodo, kad laivas Marina buvo apginkluotas o vokiečiai tvirtina kad by koks apginkluotas laivas yra ne tikras prekybos laivas, ale karės laivas.

Taipgi neaiškus ar Marina bandė pabėgti nuo submarino ar ne. Iš priezasties šių neaiškumų, dar nežinia ką Suv. Valstijų valdžia darys apie šį atsitikimą.

REVOLIUCIJA GRAIKIJOJ.

Athenai, lapkr. 2 — Karalius Konstantinas šiandien išdavė paliepimus ištikimiem kariumenės pulkam, kad sulaikytų revoliucijonierių kariumenės pirmynėjimą, nežiurint kiek tai lėšuotų.

150 ištikimų kareivių turėjo apleisti miestą Katerina, kuomet 600 revoliucijonierių atakavo juos su kulkasvaidžiais. Tai pirmas tikras susikirtimas tarp ištikimų kareivių ir revoliucijonierių.

ITALAI VĖL ATAKUOJA.

Roma, lapkr. 2 — Italai vėl pradėjo smarkiai atakuoti ant Trieste fronto, po keletos dienų sunkaus bombardavimo. Jie užėmė keturis apdrutintus kalnus ir nužengė mylią pirmyn tarpe Carso augštumų.

Į rytus Gorizija, italai užėmė labai drutas kalnų pozicijas išilgai 2 mylių fronto. Jie paėmė arti 5000 nelaisvių, 6 sunkias kanuoles ir daugybę kulkasvaidžių ir kitų karės reikmenų, laike pirmos dienos mušio. Visa ataka atsibuvo išilgai 4 mylių fronto.

VOKIEČIAI APLEIDO VAUX.

Berlinas, lapkr. 2 — Vokiečiai praneša, kad iš priežasties baisaus francuzų bombardavimo, jie turėjo apleisti Fortą Vaux. Pirm apleidžiant fortą, vokiečiai visai sugriovė didžiumą jo. Vokiečiai pasitraukė į mažiau pavojingas pozicijas.

SĄJUNGIEČIAI TOLYN LAIMI.

Paryžius, lapkr. 2 — Į šiaurę Somme upės, anglam-francuzam vis sekasi, ypač tarpe Les boeufs ir Sailly - Saillisel. Į dvi dieni jie žymų tolį pirmyn nužengė ir paėmė 736 nelaisvių ir 12 kulkasvaidžių.

VOKIEČIAI LAIMI VOLHYNIJOJ.

Londonas, lapkr. 2 — Von Hindenburgo ofensyvas - prieš rusus yra pasekmingas netik Galicijoj bet ir Volhynijoj. Štai vokiečių pulkai užėmė rusų pozicijas ant vakarinio kranto Stokhod upės ir paėmė 1500 rusų nelaisvėn.

RUMUNAI LAIKOSI.

Londonas, lapkr. 2 — Žiaurus mušiai tebeina sniego apdengtuose kalnuose netoli Rumunijos rubežiaus. Į šiaurę Bucharesto, rumunų ofensyvas pasekmingai eina. Po ištisos dienos mušio, vokiečiai buvo nustumti atgal Jiul klonyje, Transylvanijoj, rumunai varo atgal teutonus. Bet į pietus Rothenthurn perėjimo, vokiečiai vis pirmyn žengia.

Rusų karės laivai bombardavo rumunų priep[illegible] paėmė du apdrutintu Costanzą, kurią teutonai-bulgarai dabar laiko.

Generolas Sakhoroff, Brusilovo didžiausias pagelbininkas laike rusų didelio laimėjimo preitą birželio mėn., tapo pasiustas į Dobrudžą, kur sakoma rusai daro didelius prisirengimus.

ITALAI PAIMĖ DAR 2500 NELAISVIŲ.

Roma, lapkr. 3 — Italų pirmynėjimas ant Triesto dar vis gerai sekasi, Nuo Gorizija iki Adriatikos Jurės, italai varosi pirmyn, užimdami daugelį naujų apdrutintų pozicijų nuo austrų. Vakar jie paėmė dar arti 3500 nelaisvių, taip kad į dvi dieni paėmė net 8500. Apart to, daug įvairaus grobio paimta.

Italai suskaitliuoja, kad 1 d. lapkričio austrai išviso neteko į 15,000, sužeistų, užmuštų ir nelaisvėn paimtų.

ANGLŲ LAIMĖJIMAI.

Londonas, lopkr. 3 — Macedonijoj, anglai užėmė mies telį Alitsą šturmu. Ant Somme fronto, anglai netikė tai užpuolė ant vokiečių ir užėmė drutą jų poziciją.

Francuzai užėmė apleistą Vaux fortą.

RUSAI ATSIĖMĖ PRALOŠTAS POZICIJAS.

Petrograd, lapkr. 3 — Išilgai Stokhod upės, rusai smarkiai kovodami išvarė teutonus iš rusų pozicijų, kurias teutonai buvo ką tik užėmę.

Galicijoj taipgi rusai suardė teutonų špiegliuotų vielų supainiojimus ir nustumė juos atgal.

PRIEŠINGI PRANEŠIMAI KAS LINK RUMUNIJOS.

Londonas, lapkr. 3 — Kaslink kovojimų ant rumunų frontų, gaunama priešingi pranešimai.

Vokiečiai pripažysta, kad Von Falkenhayno platus frontas tapo sutrauktas ikiturios 70 mylių ilgio, bet jie tvirtina kad ant šio fronto, pamažu visai sulaužo rumunų pasipriešinimą apginkluotuose kalnuose, kurie gina didelę centralinę lygumą. Predeal ir Rothenthurm apielinkėse teutonai sako pirmyn žengia ir paėmė 350 rumunų.

Bucharestas, priešingai praneša, kad rumunai visur gerai laikosi ir palei Buzeu [illegible]

Sąvaitinis Laikraštis
"AMERIKOS LIETUVIS"
Eina Ketvirtadieniais
Leidžia
M. PALTANAVIČIA
15 Millbury Street, Worcester, Mass.
Prenumeratos Kaina:
Suvienytose Valstijose Metams - $2 00—— Pusei Metų - - - $1.00
Kitose Viešpatystės Metams - $2.50—— Pusei Metų - - - $1.25
Apgarsinimų kainos ant užklausimo. Antrašas:
"AMERIKOS LIETUVIS",
15 Millbury Street, Worcester, Mass.
4 Centai už Numeri.

The Lithuanian Weekly
"LITHUANIAN AMERICAN"
Every Thursday
Published by
M. PALTANAVIČIA
15 Millbury Street, Worcester, Mass.
Yearly Subscription:
In United States - - - $2.00—— 6 Months - - - $1.00
To Foreign Countries - - $2.50——6 Months - - - $1.25
Advertising rates on application All communications should be addressed:
"LITHUANIAN AMERICAN",
15 Millbury Street, Worcester, Mass.
4 Cents per Copy.

kalnu o netoli Predeal nuvarė priešus atgal per rubežių.

SAKO RUSŲ DREDNAUTAS SUGADINTAS.

Berlinas, lapkr. 4 —Pranešta, kad keleta dienų atgal, rusų didelis mušio laivas Sevastopol užėjo ant minos ir buvo labai sugadintas. Žinią pranešė švedas pirklys neseniai parkeliavęs iš Rusijos į Stockolmą.

Jis taipgi sako, kad kiek laiko atgal, vokiečių submarinai buvo nuvykę net į vidurį Finlandijos įlankos, ir pasirodė ties finų miestu Helsingfors. Tolians jis sakė, kad 20,000 chiniečių dirba pabudavojime naujo gelžkelio netoli Helsingfors.

KARALIUS GRASINA REVOLIUCIJONIERIUS.

Londonas, lapkr. 4 — Gauta pranešimas iš Athenų, kad Graikijos valdžia davė sudrutinimus garnizonui kuris neseniai turėjo apleisti Kateriną, ir pasiuntė jį tenai, su paliepimu, kad sakytų revoliucijonieriams susyk apleisti miestą. Jeigu ne, juos atakuos didelė graikų kariumenė.

Tuo tarpu, karalius sulaikė atitraukimą savo kariumenės iš šiaurės Graikijos, iki revoliucijonieriai bus nuramalšinti.

FRANCUZAI MUŠA VOKIEČIUS TIES VERDUN.

Paryžius, lapkr. 4 — Francuzai, vadovaujami generolo Nivelle, neduoda vokiečiams Verduno apielinkėje jokio pasilsio. Francuzai atėmė nuo vokiečių jau ir dalį Vaux kaimo. Į šiaur- rytus ir į rytus Vaux fronto, francuzai nužengė keletą šimtų mastų pirmyn.

VOKIEČIAI LAIMI GALICIJOJ.

Berlinas, lapkr. 4 — Mušiai ant rusų fronto Galicijoj nė kiek nesumažėja. Abi pusės nuolat vartoja artileriją ir tankiai įvykdo pėstininkų atakas. Į piet -rytus Lembergo, ties Lipnicadolno kur mušiai yra ypač svarbūs, vokiečiam pasisekė vėl bent kiek atgal pastumti rusus.

ITALAI MYLIĄ PIRMYN NUĖJO.

Roma, lapkr. 4 — Gauta pranešimai, kad italų pasekmingas pirmynėjimas išgazdino austrus, kurie pa- siuntė keletą regimentų vengrų nuo rumunų fronto, idant sulaikyti italus.

Laike trečios dienos užpuolimo, italai nužengė dar mylią pirmyn ant Carso augštumų. Jie paėmė 553 nelaisvių. (9000 į tris dienas). Per pirmas dvi dienas mušio, italai sako austrai neteko iš viso 39,000 kareivių.

RUMUNAI VARO TEUTONUS ATGAL.

Londonas, lapkr. 4 — Pasirodo, kad teutonų pirmyneiga Rumunijoj daug nusilpnėjo. Teutonai jau įsiveržo apie 20 mylių į Rumuniją nuo rubežiaus, bet pastaruoju laiku neįstengė nė kiek tolyn nužengti.

Berlinas dabar praneša, tik kad rumunai visur įvykdo tvirtas atakas, laike kurių jie atėmė keletą svarbių pozicijų nuo teutonų. Pozicijas ties Predeal, vokiečia sako kad tuoj atsiėmę.

Tuo tarpu rumunai pirmyn eina aplink abu teutonų sparnu, palei Table Butzi rytuose, o Jiul klonį vakaruose. Bevydami teutonus ties Jiul kloniu, rumunai paėmė 435 nelaisvių, 4 kanuoles ir 20 kulkasvaidžių.

REVOLIUCIJONIERIAI IŠSIKRAUSTYS.

Katerina, (Graikijoj), lapkr. 5 — Revoliucijonieriai išsikraustys iš šio miesto, bet graikų valdžios kareiviai jo vienok neužims.

Batalijonas francuzų kareivių atvyko čionai ir ketina užimti miestą.

FRANCUZŲ NAUJA PIRMYNEIGA.

Paryžius, lapkr. 5 —Sutraukę dideles spėkas, francuzai pasileido su nepaprastu smarkumu ant vokiečių ant Somme fronto ir Verduno apielinkėje ir turėjo žymių pasisekimų.

Ant Somme fronto, jie užėmė tris dideles apkasas ir paėmė 522 nelaisvių. Verduno apielinkėje jie užėmė visą Vaux kaimą ir dar miestelį Damloup, mylią nuo Vaux forto.

Anglai taipgi veikia. Į šiaurę Somme, nežiurint aušringo oro, jie užėmė vokiečių pozicijas per 000 mastų frontą.

ŽIAURI KOVA NETOLI TRIESTE.

Roma, lapkr. 5 — Žiauri kova vis tebeina rajone tarp Gorizija ir Trieste. Italai, nors povaliau negu per pirmas tris dienas, visgi pirmyn eina. Jie dabar bombarduoja miestelį Jambiano, ir laiks nuo laiko jų infanterija (pėstininkai) atakuoja.

Italų karės departmentas praneša, kad per pirmas 4 d. šios pirmineigos, jie paėmė 270 austro- vengrų oficierių ir 8992 kareivių (9262 iš viso). Nuo prasidėjimo italų ofensyvo prieš Triesta 6. d. rugp., italai paėmė 40, 365 austrų, tame skaičiuje 1008 oficierių.

APSKELBĖ NAUJĄ LENKŲ KARALYSTĘ.

Berlinas, lapkr. 5 — Gauta sekantis pranešimas per Overseas žinų Agenturą.

"Šiandien, tose lenkų provincijose kurias teutonų kariumenės turi užėmusios, atsibuvo didžiai svarbus historiškas atsitikimas. Vokietija ir Austrija-Vengrija, veikdamos kartu, Varšave ir Liubline apskelbė Lenkijos karalystę ir išnaujo suteikė tiesą lenkų tautai kontroliuoti savo likimą, gyventi savistovų tautišką gyvenimą ir valdyti save per išrinktus tautos atstovus.

"Keleta dienų atgal, atstovaujanti lenkus delegacija aplankė imperijališką kancleri. Visos partijos, visos luomos ir visi tikėjimai buvo atstovaujami. Delegacija įteikė Vokietijos valdžiai lenkų tautos geidimus, kurie dabar jau buvo išpildyti.

"Tokiu budu, sena Lenkijos karalystė, iš kurios praeities laikuose paėjo garsus valdonai kaip Jagelaičiai (dinastija, kuria Jagelas įvedė ir kuri viešpatavo Lenkijoj nuo 1386 iki 1572), ir garbingi karžygiai kaip didysis Sobieski (Jonas III, Lenkijos karalius 1674—1696), dabar atgijo naują gyvybę.

"Lenkai yra paliuosuoti nuo rusų prispaudimo, daugiau juos nemindžios kazokų nžkulniai. Laisvė, kuri buvo sunaikinta šimtas metų atgal, iš priežasties rusų kurstymo, dabar yra sugražinta Valdymas nagaikos jau sunaikintas. Lenkija yra vėl atiduota Vakarų civilizacijai."

Manifestas kuris buvo skaitytas vokiečių ir lenkų kalbose Varšave ir Liubline, skamba šiaip:

" Jo Didybė, Vokietijos imperatorius ir jo Didybė imperatorius Austrijos ir apastališkas karalius Vengrijos, įkvepti tvirtu įsitikinimu į galutinį laimėjimą jų kariumenių, ir raginami noru nuvesti vietas atimtas tik ačiu dideliam pasiaukavimui nuo rusų valdymo, prie laimingos ateities, nutarė sutverti šias vietas į tautišką valstybę, su paveldėtine monarchija ir konstitucijonališka valdžia. Tikros rybos Lenkų karalystės bus vėliau nustatytos.

" Abi valstybės (t. y. Vokietija ir Austrija) per artimus ryšius užtikrins naujai karalystei laisvą išsitobulinimą savo spėkų. Garbingos tradicijos senovės lenkų kariumenių ir atminimas narsios brolybės dabartinės karės, atgims tautiškoje kariumenėje. Organizavimas, mokinimas ir valdymas šios kariumenės bus nutarta bendru sutikimu.

"Talkininkai valdonai turi viltį, kad lenkų geidimai del ištobulinimo lenkų valstybės dabar bus išpildyti, imant atidon dabartinį Europos politikos stovį ir gerbuvį bei saugumą jų pačių šalių ir tautų.

"Didelė valstybė, kurią va karinial kaimynai Lenkijos karalystės turės ant savo rytinio rubežiaus, bus laisva ir laiminga valstybė, naudojanti locnu tautišku gyvenimu, ir jie pasveikins su džiaugsmu gimimą ir laimingą išsivystymą šios valstybės."

Vienna. Dažinota, kad valdymas naujos Lenkijos pamažu išsivystys iš karišlkos administracijos. Šis išsivystymas jau prasidėjo. Visi Lenkijos vidaus dalykai ateityje bus nutariami suvienytom spėkom teutonų ir lenkų urėdninkų, kurie bus paskirti taip greitai, kaip sąlygos daleis. Tuo tarpu austro- vengrų ir vokiečių kariumenės pasiliks Lenkijoj.

Lenkijos konstitucija nustatys burys lenkų, kurie bus vėliau išrinkti. Juos išrinks vien patįs lenkų žmonės.

GALICIJA GAUS AUTONOMIJĄ.

Amsterdam. lap. 5 —Gauta pranešimai, kad Austrijos imperatorius Pranas - Juozas pasiuntė laišką naujam premierui, kuriame jis praneša, jogei kuomet Lenkijos karalystė pradės gyvuoti, Galicijai bus suteikta iš dalies autonomija. Galicija turės tiesą valdyti savo vidaus dalykus.

RUSAI - RUMUNAI LAIMI DOBRUDžOJ.

Londonas, lapkr. 6 —Dobrudžoje, rusai -rumunai, po vadovyste generolo Sakharovo sustojo bėgę, ir atsigryžę sumušė teutonus ir bulgarus, nuvarydami juos į pietus. Besitraukdamą, Von Mackenseno kariumenė sudegino keturis rumunų kaimus, 40 myl į šiaurę Costanza - Tchernavoda gelžkelio.

Teutonai kurie bėgo nuo rumunų Jiul klonyje, gavo sudrutinimų ir rumunai turėjo nustoti juos viję.

Predeal apielinkėje, vokiečiai sako užėmė kalną ir paėmė 450 nelaisvių. Rumunai priešingai skelbia, kad visi teutonų atakai atmušti.

500 VOKIEČIŲ PASIDAVĖ

Paryžius, lapkr. 6 — Francuzai tolyn bombarduoja vokiečių pozicijas aplink Verduną, su savo didžiojom 16-col. kanuolėm.

Ant Somme fronto, nors kai kur vokiečiai atsiėmė dalį praloštų pozicijų, francuzai visgi pirmyn nužengė. Ties St. Pierre Vaast jie paėmė šiandien ir vakar 600 nelaisvių.

Kuomet francuzų pėstininkai atakavo labai tvirtai apgintą seriją apkasų, su granatom ir apkasų kanuolėm, 500 vokiečių su jų oficieriais pasidavė, nė nebandę ginti, ir patis paskui nuėjo į užpakalį francuzų linijos, tolį 2½ mylių, vedami tik desėtko francuzų sargų.

LENKAI KOVOS UŽ TEUTONUS.

Berlinas, lapkr. 7 — Lenkai su neišpasakytu entuziazmu priėmė apskelbimą jųjų savistovios karalystės. Jie pasiuntė karštą padėką imperatoriams ir pažadėjo pagelbėti jiems dabartinėje karėje.

Gana žingeidu, kad lenkai šioje padėkoje sako, kad vokiečiai išgelbėjo du miestu, kurie yra brangus širdžiai kiekvieno lenko, t. y. Varšavą ir **Vilnių.** Reiškia jie skaito Vilnių kaipo lenkų miestą.

FRANCUZAI VĖL LAIMI TIES SOMME.

Paryžius, lapkr. 7 —Francuzai staigu užpuolimu užėmė vokiečių frontą ties Somme per 2½ mylių. Jie paėmė kaimus Ablaincourt ir Pressoire ir 500 nelaisvių.

ABI PUSĖS LAIMI RUMUNIJOJ.

Londonas, lapkr. 7 —Dobrudžoj, rusai-rumunai vis progresuoja, stumdami teutonus ir bulgarus vis atgal.

Ties Tulges perėjimo, Rumunijoj, mušis kuris tęsėsi keletą dienų pasibaigė su rumunų -rusų laimėjimu. Šioj vietoj, rusai - rumunai vėl įsilaužė į Transylvaniją. Į rytus Kirlibaba perėjimo druti rusų pulkai su pagelba artilerijos užėmė visą eilę svarbių kalnų ir paėmė 800 teutonų nelaisvėn.

Į piet- rytus Rothenthurm perėjimo, vokiečiai laimėjo. Jie paėmė 1000 rumunų nelaisvėn.

ANGLAI NETEKO 573,290 TONŲ LAIVYNO.

Berlinas,. lapkr. 7 — Vokiečiai skelbia, kad sulyg jų teisingo suskaitliavimo, Anglijos karės laivynas lyg šiol neteko 50 torpėdinių laivų, 76 submarinų ir 89 kitokių karės laivų. Iš viso, 573,290 tonų.

LIETUVOS NEPRIGULMYBĖ.

Berlinas, lapkr. 7 Paskutinės žinios parodo, kad yra viltis jog ir Lietuva atgaus neprigulmybę.

Vokiečių Kauno Ceitunga duoda suprasti, kad nutarę lenkų reikalus, vokiečiai gal atkreips atidą į lietuvius ir nutars jų ateitį.

Laikraštis sako, kad manifestas išleistas Varšave ir kitur tik kalba apie ateitį **lenkų provincijų,** kurios pirmai buvo po rusų valdžia, bet visai nieko nemini apie lietuvius. Tad reiškia, kad tas bus vėliau nutarta. Užėmus Lietuvą ir Lenkiją, vokiečiai paskyrė atskirą administraciją Lietuvai, tad Kauno Ceitungos nuomonėj, matyt jogei vokiečiai ketina užlaikyti lietuvių tautos ypatiškumą.

Iš Visur.

LIEBKNECHTAS VĖL PRALOŠĖ.

Berlinas. Paskutinė Dr. Karl Liebknechto apelaciją į imperijališką karės tribunolą, kad atšauktų jo bausmę tapo atmesta. Socijalistų vadas tad turės išbuti 4 metus ir 1 mėnesį kalėjime už išdavystę tėvynės karės metu.

VYSKUPAI PASIUNTĖ $800,000 LENKAMS.

Roma. Kiek laiko atgal, Popiežius Benediktas išsiuntė atisšaukimą į visos pasaulės vyskupus, kad rinktų aukas Lenkijai. Vyskupai pasiuntė net $800,000 popiežiui. Ši suma bus perduota lenkų komitetui Šveicarijojoj.

UŽMUŠĖ AR SUŽEIDĖ 7296 CIVILIŠKIŲ.

Londonas. Anglijos premieras p. Asquith pranešė parlamentui kad lyg šiol, vokiečiai užmušė, paskandino arba sužeidė net 7296 civiliškių . Tame skaičiuje, 589 buvo užmušti, 5014 nuskandinti o 1693 sužeisti.

LAIVAI SUSIDAUŽĖ; 92 ŽUVO.

Belfast (Airijoj). 3 d. spalio, naktyje, anglų garlaiviai Retriever ir Connemara susidaužė Airijos pratakoje. Tik dvi ypatos buvo išgelbėta iš abiejų laivų o 92 žuvo.

Reitriver buvo 674 tonų ir vežė anglius; Connemara buvo 1106 tonų ir vežė pasažierius. Nelaimė atsitiko laike baisios audros, ir kuomet laivai buvo visai arti Airijos pakraščio.

PAGRIEBĖ 41,020 KREPŠIŲ KRASOS SIUNTINIŲ.

Berlinas. Nuo gruodžio, 1915 iki pabaigai rugsėjo 1916, anglų ir francuzų vyriausybės pagriebė 24,200 krepšių krasos siutinių pasiustų iš Vokietijos o 16, 820 krepšių einančių į Vokietiją. Ir tik maža dalis šių krasos siuntinių buvo vėliau pasiųsti į paskirtas vietas.

IŠTREMIA FRANCUZUS.

Berlinas. Užtai, kad francuzų valdžia neišlaikė prižadą paliuosuoti tulus vokiečius nelaisvius, vokiečiai, atkeršydami ištrėmė 200 vyrų ir moterų iš žymesnių šeimynų tose dalyse Francijos ką vokiečiai turi užėmę į Vokietiją. Tenai ištremtieji laikomi iki vokiečiai civiliški nelaisviai, moterįs ir vyrai nebus parsiusti Vokietijon.

Iš Amerikos.

BAISI NELAIMĖ; 55 žUVO.

Boston, Mass.. Didžiausia nelaimė ką Bostonas kada turėjo atsitiko 7 d. lapkričio.

Nelaimė atsitiko apie 5:30 valandą po pietų. Gatvekaris, kuriame radosi 62 žmones, įpuolė į Fort Point kanalą. 7 ypatos išsigelbėjo, šokdami į vandenį. 55 prigėrė. Nelaimė atsitiko, už tai kad motormanas nematė raudonų šviesų ant Summer gatvės atidaromo tilto, kurios rodė, kad tiltas buvo pakeltas. Manydamas užeiti ant tilto, motormanas įvedė gatvekarį į kanalą.

Kaip tik žinia apie nelaimę pasklido, 15,000 žmonių prisirinko jieškodami savųjų. Sumišimas žmonių [illegible] baisus.

HUGHES IŠRINKTAS PREZIDENTU.

New York, lapk. 8 — Charles Evans Hughes, republikonų kandidatas likosi išrinktas prezidentu Suvienytų Valstijų.. Jis neperdidelį viršų gavo ant Wilsono. Vice- prezidentu yra Charles W. Fairbanks.

Tai kapitalistai visgi laimėjo. Dabar žiurėsime kas bus, ar darbininkai kurie pasidavė kapitalistų norams išrisko republikonų kandidatą neturės griaudintis. Nežiurint kokias klaidas jis yra padaręs, Wilsonas visgi yra kur -kas labiau darbininkų draugas negu Hughes.

New Yorko valstija vėl išrinko Whitmaną gubernatorium, o Massachusetts išrinko McCall, irgi republikonai.

SUV. VALSTIJŲ UŽSIENIO PREKYBA.

New York. Suvienytų Valstijų užsienio prekyba del 1916 metų sakoma sieks 8 bilijonus dolerių ($8,000,000,000,), arba penktą dalį visos pasaulės prekybos.

Šių metų prekyba yra nuošimčiais didesnė gu 1915 m. o du syk kaip 1914 mete.

I. W. W. MUŠIS; 5 ŽUVO.

Everett, Wash. Apie 250 narių I. W. W. susikirto su 150 piliečių vedamų šerifo, ant Everett prieiros. Apie 1000 šuvių buvo apmeista, ir kuomet mušis pasibaigė buvo dažinota, kad 5 buvo užmušti o 40 sužeista.

I. W. W. nariai atv[illegible] šį miestą ant laivo Verona iš Seattle, Wash. Everett piliečiai norėjo neleisti I. W. W. nariams išlipti iš laivo. Po mušiui, laivas sugrįžo į Seatle su I. W. W. nariais.

Kova tarp I. W. W. narių ir Everett miesto tebeina jau keli mėnesiai ir kilo iš audinyčios darbininkų streiko, kuomet I. W. W. buvo uždrausta viešai kalbėti Everett'e. I. W. W. nutarė priversti Everettą leisti juos kalbėti.

DEUTSCHLAND ATVEŽĖ UŽ $10,000,000 ĮKROVĄ.

New London, Ct. Vokiečių prekybinis submarinas atvežė už $10.000,000 vertės įkrovą. Iš šios sumos $9,000,000 yra akcijose ir obligacijose. Likusis milijonas dolerių yra tavoruose, dažai, gyduolės ir chemiška medega.

Deutschlando kapitonas ir igula laivo gražiai priimti taip kaip laike pirmo atvykimo. Jie dabar baigia krauti nikelį ir žalią gumą ant jų laivo ir ketina iškeliauti į pabaigą šios sąvaitės.

AKINIŲ DARBININKAI STREIKUOJA.

Southendge, Mass. 500 darbininkų American Optical kompanijos sustreikavo 1 d. lapkričio. Streikieriai reikalauja pakėlimo mokesties 20 nuošimčiais ir teisingesnio surokavimo darbo nuo štukų.

Streiko komitetas turi fondą $17,000 del sušelpimo streikierių šeimynų.

Streikieriai grąsina išeksplioduoti dirbtuvę, kuri yra didžiausia akinių [illegible] dirbtuvė pasaulėje.

Apžvalga.

"Darbininkas" paskelbė apie įvykusį pasikalbėjimą Bostono redakcijų atstovų kuriame buvo visų išreikšta pageidavimas bendro darbo Lietuvos šelp. reikale, taip-gi nurodyta kad busiamas suvienytas amerikiečių fondas turėtų siųsti pinigus visoms toms Lietuvos draugijoms kurios užsiima šelpimo darbu ir tai skirstant proporcijonaliai jų nuveikimui darbui. Prieg tam pasikalbėjime buvo projektuojama sušaukti tam tikslui susivažiavimą atstovų visų Amerikos lietuvių didžiųjų organizacijų be srovių ir partijų skirtumo.

Negalima nepritarti visiems šiems norams ir sumanymams. Apie bendro darbo naudingumą mes nuolatos nuo pat karės pradžios rašėmė ir šiandien aiškiau negu kuomet pirmiau jiaučiama reikalas susivienyti bent Lietuvos šelpime. Dirva bendram darbui šiandien ir-labiau prinokus negu bu-praeityje. Paskutinių-sių nuotikiai musų viešame gyvenime aiškiai prirodė kame mes privalome ieškoti galės ir spėkų kovai už musų tautos gyvastį ir laisvę. Musų liaudis nuo pirmo karės garso geidė vienybės ir bendro darbo. Kas tik sekė ir tėmijo minios upą pradžioje karės, kiekvienas patvirtins tai. Tik musų vadai neatspėjo ir nesuprato, ar geriau nenorėjo to suprasti ir vieton skatinti pjudė ją tarp savęs, kurstė prie neapykantos ir naminių vaidų. Bet ne laikas dabar juos invardinti ar barti. Jų darbus nuodugniau ir bešališkiau apkainuos istorikai. Šiandien matyti, kad dar-gi tie kurie taip neseniai statė įvairias kliūtis bendram darbui, bent žodžiais išreiškia pageidavimą ir pasiryžimą vienytis ir reikia tikėtis kad galų gale bus prieita prie kokio nors susipratimo.

Šaukiant susivažiavimą šį kartą reikėtų vien vengti, kad neatkartoti praeito pavasario koalicijos susivažiavimo farso ir Wilkes Barre susivažiavimo netaktiškumų. Susivienijimo išlygos privalo buti nenužeminančios nė vienos sriovės ir tokios kad kiekviena sriovė galėtų pilnai užsitikėti, kitaip prie jokios tvirtos vienybės mes neprieisime.

Pilnai reikia sutikti su "Darbininko" išvadžiojimais, kad visos musų srovės neišskiriant socialistų privalo buti intrauktos bendran darban ne vien šelpimo bet ir iškovojimo laisvės reikale. Bet "Darbininko" projektuojamas vienas fondas del šelpimo ir politikos reikalų yra neteisėtas ir nepraktiškas.. Daugelis žmonių šiandien aukauja ir renka aukas vien šelpimui nukentėjusių nuo karės ir vartoti jas kitam reikalui kad ir nemažiau svarbiam, butų neteisėta, ir tuom podraug butų atgrasoti nuo duosnumo ir noro Galima paraginti aukautoją aukauti lygiai kaip šelpimui taip ir politikos reikalams, galima paaiškinti kad Lietuvai reikalinga kaip duona taip ir laisvė, bet neskirstyti aukas pagal komiteto nužiurėjimą nesiskaitant su aukautojų norais.

"Ateitis" rašo:

"Pastaruoju laiku "Ateities" redaktoriui teko sutikti daug žmonių iš New Yorko, Conn., Mass. ir kitų valstijų ir pastebėti įdoma apsireiškimą: paprasti žmonės visur pageidauja, kad Lietuvių Dienos Centralis Komitetas ir jojo skyriai arba vietų komitetai, reorganizuoti ar dabartiniame stovyje, veiktų ir po Lietuvių Dienai ir visai nepriklausomai nuo fondų rinktų ir siųstų aukas lietuviams. Bridgeporte, Conn. buvo net taip pasakyta: "Jei gu musų vadai nemoka sugyventi, mes kolonijose savo komitetų neišriškime, bet palikime juos veikti ir veikime, nepriklausomai nuo fondų. O kaip daugelis kolonijų panašiai pasielgs, tai vadai bus priversti taikintis."

Kitur teko girdėti šitoksai sumanymas: Centro Komitetas išrinktas tik Lietuvių Dienai, ir, juridiškai, ilgiau jis gyvuoti negali. Bet po Lietuvių Dienai vėl tegul vienon vieton suvažiuoja po tris visų centralinių lietuvių organizacijų atstovus ir tegul tą Centralinį Komitetą reorganizuoja taip, kad ištikrųjų galėtų sucentralizuoti visą aukų rinkimą. Tas yra galima ir reikia atlikti. Į C. K. turėtų įeiti visi žymesnieji musų veikėjai, kaipo organizacijų atstovai, idant tuo budu įgauti didesnio pasitikėjimo. O tada visi su juo turėtų skaityti."

Kalbant apie Centralinio Komiteto palikimą veikti tolimesniam laikui, reikėtų nepamiršti, kad tokiu budu pas mus atsirastų vieton dabartinių trijų dar ketvirtas fondas ir vieton centralizavimo, vien skaldytume dar į mažesnes daleles savo jiegas. Tik suliedami dabartinius fondus į vieną galima butų sucentralizuoti aukų rinkimą.

Kaip čia seniai "Tėvynė" rašę priešais "Lietuvų Draugiją Nukentėjusiems nuo karės šelpti" ir nuolatos skelbė nepasitikėjimą minėtos draugijos pirmininko veikimui. Šiandien ta pati "Tėvynė" tam pačiam pirmininkui už tą patį veikimą "epikas" gieda...

Tempora mutantur et nos mutamur in illis.

Japonai sakoma išrado degtukų, kuriuos galima uždegti net kuomet ir šlapi buna.

* * *

Iš vieno tono didžuvies (bangžuvies) taukų galima padirbti 200 galionų aliejaus.

* * *

Kanadoje gaunama vis mažiau ir mažiau rekrutų del kariumenės. Net ir dideliuose miestuose taip kaip Toronto, vos 10—15 vyrų stoja kariumenėn kas dieną.

Iš Lietuvos.

Laiškas iš Lietuvos.

Šis laiškas rašytas, kaip pasakyta jame pačiame, iš sprudus iš vokiečių varžos, todėl jame daugiau ir atviriau parašyta apie Lietuvos gyvenimą po vokiečiais, negu daugelyje kitų. Šis laiškas nušviečia kai kuriuos tokius dalykus, kurie kituose laiškuose nebudavo liečiami, todel jis ypač įdomus. "L. B "L. B." **Red.**

Stebuklu pavyko man išsprukti iš Vokiečių varžos Vilniuje ir pakvėpuoti liuosai kurį laiką. Naudodamasis ta liuosybe, skubinu pranešti, kas dabar girdėti liudnoje Lietuvoje.

Nors musų nedaug paliko, bet dirbame išsijuosę: ne užsileidžiame nei lenkininkams, nei kryžeiviams, nors esame labai suspausti. Daug kas butų pasakyti, bet nėra kaip daug apie tai kalbėti.

Miestams sunku gyventi, nėra jokios gyvybės — nei prekybos, nei pramonės, nei senobinės visuomenės gyvenimo.

Iš pradžių vokiečiai ėjo Vilniuje ir apskritai Lietuvoje iš vieno su lenkais, dabar virsta kitaip: medaus mėnuo praėjo, lenkininkai jaučiasi esą apsivylę.

Vilniuje yra lietuvių gimnazija, dabar joje 6 klasės; mokinių apie 150— visi gangreit vilniečiai. Direktoriumi yra Biržiška. Gimnazija yra mišri — mergaitėms ir vaikinams. Toliau eina mokytojų kursai, 6 pradėdamosios mokyklos 6 vaikų prieglaudos, kuriose laikoma apie 350 vaikų, du mokinių bendrabučiu, viena senių prieglauda. Lietuvių Komiteto veikimas apribotas Vilniumi; jo įstaigų išlaikymas apsieina mėnesiui ne mažiau, kaip 20.000 markių.

Lenkininkai išsijuosę lenkina, gaudami didžiausią paspirtį iš Lozanos komiteto. Iš viso jie išleidžią lenkinimo darbui per visą Lietuvą ir Gudus nuo 150 lig 200 tukstančių rublių mėnesiui. Paskutiniu laiku vokiečiai ėme jiems kelią kirsti ir stabdyti.

Abivatelių Komiteto nebėra — iširo. Pasitikėjimas Lenkija nuo jurių lig jurių nupuolė. Suvalkų gubernija prikergta prie Vilniaus. Viešumoje visur, net pačiame Vilniuje, po vokiečių teksto pirmon vieton dedamas nebe lenkų, bet lietuvių, tekstas.

Iš viso dabar Lietuvoje yra apie 1000 — 1500 lietuviškų mokyklų. Visų dalykų mokoma lietuvių kalba. Vokiečių kalba kaipo mokymo dalykas.

Gimnazijai reikėjo pasiaminti naujų vadovėlių. Per 6 mėnesius L. Mokslo Draugija išleido dešimtį. Aš pats išverčiau geografijos pradžią pirmajai klasei ir aritmetikos teoriją. Versiu dar algebrą ir geometriją. Lietuvoje dabar 5 ar 6 gimnazijos.

Daugiausia dirba Vilniaus inteligentai ir sodžiaus kunigai. Labai maža inteligentų! Stinga jų kiekviename žingsnyje. Ypač mokytojų.

Lietuvių Komitetas stinga lėšų. Vokiečiams atėjus, jis sulaukė iš šalies: Švedų Komiteto, Amerikos ir kitų šaltinių tik apie 100.000 markių, kuriomis turėjo dalytis su Vilinaus gubernijos organizacijomis.

Labai buvo pravartu L. Komiteto sandėlis, kuriame yra dabar (laiškas rašytas liepos mėn. pradžioje. **Red.**) apie 500 pudų cukraus, šiek tiek miltų, kriuopų ir kitų mažmožių.

Vilnius išliko visai sveikas.

Vokiečiai įtaisė lietuvių dailiosos pramonės parodą ir dirbtuves; šalymais yra lenkų, žydų ir gudų parodos, taip pat vokiečių padedamos įtaisytos.

Visa Lietuva išsilgusi laukia jusų pabėgėlių tremtinių grįžtant. Kada tai atsitiks!

Vilniuje mirė Ambrozaitis, taip visi kiti lietuviai laikosi.

J. Šernas vedė p-lę Briunaitę

Biržuose yra atsiųstas iš Vokietijos pastoris, mokąs lietuviškai; kitos reformatų parapijos be kunigų.

Susisiekti vienam Lietuvos kampui su kitu be galo sunku.

Lietuviai valstiečiai darosi kas kart drąsesni ir purtinas tuo sunkumu.

Visos musų sriovės baigia bėgti vienon vagon. Kitaip negalima.

Tavo **Antanas.**

Mirė Tamas Žilinskas.

Kas kart Lietuva vargšė netenka savo darbininkų savo sunų. Beveik kiekviename "L. B.' numeryje randame liudnų žinių. Štai ir vėl pranešu liudną žinią: rugsėjo 4 d. mirė Smolenske darbštus Lietuvos sunus mokytojas Tamas Žilinskis.

Kiek aš žinau, jis yra gimęs Suvalkų gub. Dameikių kaime. Baigė Veiverių mokytojų seminariją dar jaunas, 18 metų. Vyresnybė neskyrė jam mokytojo vietos, liepdama dvejus metus laukti. Bet jaunas mokytojas, kupinas pajėgų, negalėjo sėdėti be darbo. Kun. Strikui parašius jis išvažiavo mokytojauti Samaros gub., į Čiornąją Padiną. Ten mokytojavo trejus ar ketverius metus. Paskui sugrįžo tėvų prašomas atgal Lietuvon ir buvo gavęs vietą Raudėnių valščiuje, Kalvarijos apskrityje, Suvalkų gubernijoje. Buvo pavyzdingas mokytojas, darbštus, savo pareigas kuopuikiausiai atlikdavo. 1913 m. apsilankėsio mokykloj inspektorius parašė puikią recenziją. Kaipo tautietis buvo tikras Lietuvos sunus. Karo metu buvo paimtas kariumenėn, turėjo gan gerą vietą, buvo prie Štabo raštininku Smolenske. Ten taip pat pasižymėjo savo darbštumu, ir buvo apdovanotas medalium už darbštumą.

Bet žmogus nežino, kur jam teks atsiskirti su šiuo pasauliu. Rodos, buvo nepavojingoje vietoje, tikrai tikėjosi sugrįšiąs vėl darbuotis Tėvynei, bet neišsipildė tos prakilnios svajonės.

Apsirgo vidurių šiltinėmis ir pasirgęs, rodos, keturias savaites, rugsėjo 4 d., atsiskyrė su šiuo pasauliu. Rugsėjo 5 d. palaidotas. Mes mokytojai netekome gero darbštaus draugo, o vaikučiai gero, išmintingo mokytojaus auklėtojo.

Drauge, visų gerbtas, skaudžiai apgailėtas, ilsėkis belaukdamas musų!

C..

(Iš "L. Bal.").

Iš Pabėgėlių Gyvenimo.

Bolvai (Vitebsk. gub.).

Miestelis nedidelis, stovi ant ežero kranto. Vietiniai gyventojai rusai, latviai ir žydai. Žydai užsiima prekyba, rusai žemės ukiu, o latviai — iš dalies ukiu, iš dalies prekyba. Apie Bolvus turi daug turtų, dvarų ir miškų kunigaikštis Ščerbatovas. Čionai yra trys bažnyčios: stačiatikių, katalikų ir liuteronų, daug žydų krautuvėlių, paštas, aptieka, dviklasė ir pradedamoji mokykla. Su medinėmis, pakrypusiomis, purvinomis, vieno augšto bakužėlėmis, šis miestelis daro nemalonų įspudį. Nežiurint itai, čionai susipietė dvi draugiji tremtiniams šelpti: Tatjanos Komitetas ir latvių "Dzimitenės" skyrius. Šiedvi draugiji, galima sayti, neblogai atlieka savo priedermes. Tatjanos Komiteto pavesti tremtiniams dveji namai, kuriuose kiekviename sutelpa apie šimtą žmonių, ir trys daržinės arkliams ir tremtinių mantai sudėti. Gyvenantieji šituose namuose gauna dykai malkas ir šviesą. Taip iš šio Komiteto tremtiniai gauna pietus. Tremtinių arkliams duodavo praėjusį žiemą per dieną pudelį šieno ir gorčių avižų. Latvių komiteto yra įsteigta pradedamoji mokykla, kurią lanko apie 100 vaikų, jų skaičiuje bus beveik pusė lietuvių vaikų. Vaikus mokykloje gerai laiko, duodami dykai viską, kas tiktai reikalinga. Tremtiniams įtaisyta ligoninė ir dykai teikiama medicinos pagalba. Kas antra savaitė tremtiniams gurena pirtį. Darbo čionai taip pat galima gauti, taip su arkliu, taip ir be arklio. Vyrai eidavo malkų skaldyti, žvejoti, prie malunų ir prie kitų darbų. Moterims Latvių komitetas duodavo megsti kojines ir pirštines, o siuvėjoms — siuti. Už darbą gerai mokėdavo. Pradžioje tremtinių čionai buvo neperdaug, bet paskiau, sužinoję, jog čionai gana gera gyventi, pradėjo važiuoti iš Vidžemės. Yra taip pat ir kunigas lietuvis, kuris kas antra savaitė sako lietuviškai pamokslus.

Pskovas.

Lietuvių tremtinių nors yra čia gana daug (apie 1200 žmonių,), bet niekas nieko neparašo apie jų gyvenimą. Gyvenimo sąlygos musų tautiečiams labai neprprastos ir sunkios. Iki 1916 metų kovo mėnesio rupinosi jais Petrapilio Lietuvių Draugijos skyrius. Užsidarius skyriui, rupina juos L. C. K. įgaliotinis Rimša (sulenkėjęs lietuvis), vietos gyventojas Gyvena pabėgėliai atskiruose butuose po vieną ar kelias šeimynas. Butai dauge lyje vietų netinkami, nesveiki gyventi. Bendrabučių nėra. Kiekviena šeimyna gauna mėnesiui gyventi nuo 3 lig 10 rub., nežiurint, kiek žmonių šeimynoje. Nors vyriausybė ir taip maža teduoda tremtiniams, p. Rimša atranda, matyti kad ir tas perdaug (!), ir laiko nereikalingu išduoti jiems net reikiamų pinigų: 6 rub. per mėn. žmogui iš kurių prie dabarties sąlygų, išmisti ir taip negalima. Negalėdami išgyventi iš gaunamosios pašalpos, musų tautiečiai priversti yra vaikščioti po svetimtaučių komitetus. Nemalonus apsireiškimas. Iš tiesų, senelių ir moterų su vaikais padėjimas apverktinas. Kiek geresnis gyvenimas yra tiems, kurie turi darbo. Laikoma čia siuvykla, prieglauda, kurioje yra apie 40 berniukų ir mergaičių, ir mokykla; mokosi apie 30 — 40 vaikučių. Nemalonu, kad daugelis vaikų mokyklą nelanko, o jeigu eina tai... į lenkų mokyklas, nes ten geriau juos aprupina.

Volskas, Saratov gub.

Jau baigiasi dveji metai, kaip lietuviai vargsta svetimoje šalyje, ištrankyti po visus miestus ir kaimus, kentėdami visokių paniekinimų ir pažeminimų kaip nuo vietinių gyventojų rusų, taip ir nuo lenkų, bet tai ne galas — lietuviams tremtiniams tenka kentėti ir nuo savo brolių lietuvių. Skaudžia lietuvius pabėgėlius rusai, lenkai, bet tiktai tie, kurie tamsus ir neapsišvietę, gi lietuviai žmonės inteligentai, o niekina savo broli tautietį — tai labai skaudu. Nuvažiavus Saratovan pas savo Komitetą, pasiklausti, pasitarti, vietoje patarimo išgirsti tokių žodžių, kurių gėda ir visuomenei pasakyti; savo pasielgimais jis parodo tokią artimo meilę, nuo kurios reikia bėgti, ausis užsikišus.

Pabėgėliai lenkai spiečiasi drauge, atidaro mokyklų, komitetai darbuojasi žmonių naudai, kaip galėdami šelpia savo brolį; sako: "on poliak, jego trzeba žalovac" (jis yra lenkas, jis reikia gelbėti); o musų komitetas... Kad lietuviai miega tamsybės miegu, tai komitetas nesistengia pažadinti jų iš miego ir duoti rankosna laikraštį, kuriuo jie galėtų pasigydyti, kaip ligonis daktaro patarimu; paprašai komitete, kaip gauti kokio laikraščio arba knygutės, tai atsako: "Iš kur mes gausime, mums niekas neduoda?" Kodel lenkai gauna ir jiems duoda?

Artinasi antras priešininkas —tai šaltoji žiema. Lietuviai senukai ir maži vaikai vaikštinėja apiplyšę po miesto gatves, net gėda. Kiti komitetai išgali apdengti, pavalgydinti ir priglausti savuosius, o lietuvių ne. Vargas verčia lietuvius sulenkėti ir glausties prie to, kas glaudžia. Lenkai glaudži p[illegible] lietuvį, tik duria jam akysna, sakydami: "Kur jusų komitetai? ką jie veikia?".

Riazanė.

Lietuvių Komitetas įsteigtas jau senokai. Iš pradžios čia tedirbo tik vienas L. Dr. Centro Komiteto įgaliotinis Gaigalas, bet, su sipažinęs arčiau su inteligentais, vaisingesniam darbui įsteigė skyrių. Valdyba buvo išrinkta, betgi maža ji buvo atsidėjusi tremtinių šelpimo darbui. Teko vienam Gaigalui ir toliau dirbti. Valdybininkai retai net komitetan ateina, o prieglaudos baisiai apleistos. Tremtiniai skundžiasi, sako, ši ir jie patys mažai esą aprupinti, ir jų vaikai blogai prieglaudose laikomi. Nemalonu visa tai girdėti ir matyti. Darbininkų gi butų, sakysime kad ir kunigų, kurių čia nemaža. Skyriaus pirmininkas irgi kunigas, bet beveik nieko nedirba, Komitete sve tys, o laiko, rodosi turėtų, nors keletą valandų galėtų tremtiniams paaukoti.

Bogorodickas, Tulos gub.
Kauno ukio mokykla.

Šiemet liepos 27 d. baigė Kauno (Dotnavos) vidurinę ukio mokyklą 5 lietuviai: Variakojis Petras (gavo I laipsnio atestatą), Jokubauskis Stasys, Ingelevičius Karolis, Juodynis Jonas (I laipsnio atest.). Veik visi baigusieji stoja į augštasias mokyklas, o dabar gavę įvairias lai kines tarnybas.

Rugsėjo 7 d. į 7 klasę vėl įstojo 6 lietuviai: Gasiunas, Daulenskis, Jonytis, Ladiga, Petniunas ir Spaičys — visi iš Petrapilio Lietuvių bendrojo lavinimo rengiamųjų kursų.

Šiemet naujai įstojusiems ir seniemsiesms mokiniams numatomas daug sunkesnis padėjimas iš medžiagiškos pusės, kadangi mokykla, be knygų (vadovėlių), nieko daugiaus nebeduoda. Visa viltis Lietuvių Komitetas.

(Iš "Liet. Balso").

Šiomis dienomis buvo suareštuotas New Yorke tulas Benjamin Rojancki, 8 metų amžiaus užtai, kad apipylė 12 metų mergaitę žibalui ir įstumė ją į ugnį kurią kiti vaikai buvo sukurę pievoje. Mergaitė taip apdegė, kad tuojaus numirė. Del išsiteisinimo, vaikas sako jogei jis norėjo pamatyti didelę ugnį, štai kodėl įstumė mergaitę.

* * *

Laivų budavojimo pramonė pradėjo vėl puikiai bujoti ant Suvienytų Valstijų Ramusiojo vandenyno šiaurinės pajurės. Dabar ten budavojama 37 laivai apie 292,000 tonų iš viso, verti $32,000,000.

* * *

Sala Cuba dar niekuomet netaip puikiai stovėjo, kaip dabar ačiu augštom kainom mokamom už cukrų, kurio daug auginama Cuboje. Pirmiau Cuboje buvo tiek daug domos atkreipta ant tabako, kaip ant cukraus auginamo, bet dabar didelė dalis teritorijos pirmiau pašvesta tabakui, yra apsodinta cukraus nendrėm.

* * *

Pietų Chinijoj nesiranda

PO MEDŽIU.

Mieli broliai ir seserįs: —

Sveikinu jumis su linksmybe po Lietuvių Dienos, kurią paskyrė prezidentas Wilsonas kad pašelpti Lietuvos nuvargintą šalelę, kurią numynė ir sukruvino pik toji karė. Jųs trusėte kaipo vargo pelės, ėjote, meldėte ir gavote, jųs nukentėte, jųs pa matėte ir pasimokinote daug ko jųs pirma nebuvote datyrę. Dabar jųs pamatėte, kas tai yra ubagauti, kas tai yra tas paskutinis ginklas su kuriuom žmogus kariauja, kad apsiginti save nuo bado mirties. Tai yra puiki lenkcija, kuri niekad nebus pamiršta pakol jųs gyvuosite. Po šimtą kartų jųs atkišote savo dėžutę pui kiai pasirėdžiusiųi turėiui, šimtą arba dėvynios dešimts penkis kartus turtuolis nusuko sprandą į kitą šoną ir nuėjo savo keliu.

Kitaip atsiliepė vargšas žmogus, kada jųs pakišote savo dėžutę, jis atminė, mieli broliai, kad ta dėžutė bus nunešta tiems vargingiems žmoneliams, kurie stengiasi palaikyti savo gyvastį, neatiduoti ją badui praryti. Jus patikote daug tamsuolių, kurie netiki, kad jų paduotas centas čionai už trumpo laiko pašėlps jo suvargusią pačią, vaikučius, seną motiną, tėvą, brolį arba artimą.

Bet jųs neabejojote ,ėjote ir rinkote ir surinkote tukstančius dolerių del nuvar gusių. Kokia tai pagelba, kokis tai suraminimas neapsakomas musų Tėvynei Lietuvai ir kokis tai puikus pasimokinimas mums patiems, kad vienybėje dirbdami, męs vien tik del labo tautos, del labo žmonijos galime labai, labai daug naudos padaryti.

Tiesa, kad męs negalime vieni patįs sau padėkavoti už tos dienos pasidarbavimą vienybėje; nemažai turime padėkavoti ir vietinėm valdžiom, kurios privertė mus, kaipo gyvulėlius susitai kyti, nesibaidyti, bet dirbti iš vieno delei labo musų Tėvynės Lietuvos. Liudnas tai atminimas, bet yra tei singas. Daug mes turime darbo, kurį turėtume atlikti lygiai taip kaip pirmą dieną lapkričio.

Vienas iš tų darbų, tai yra svarbiausias, tai apšvieti mas musų tautos narių, platinimas tyro mokslo tyro reikalų supratimo turėtų buti pašvęsta musų suvienytoms pajiegoms. Nemulkintis savęs kokių partijų prižadėjimais ir tvirtinimais, kad jie subudavos mums paločius debesiuose. Męs, mieli broliai ir seserįs, ėsame viena partija žmonijos; ta parti ja kuri valgo, nešioja drabužius ir reikalauja sau pastogės ir daug kitų dalykų, kurie musų gyvenimui yra reikalingi. Tą viską męs siekiame per dienų dienas.

Bet viską męs galime pasiekti tik per abelną, musų gabumą, mokslą, kaip tą viską padaryti, kaip tą viską įgauti, apsaugoti ir užlaikyti. Kad tą viską dagauti, męs savo jiegas dedame, nuvar gstam, pailstam, ir klumpam po sunkiu gyvenimo jungu. Kad nekluptume ir nežutume, reikia mums pagelbos, reikia mums mokslo. Ant to tai ir reikia mumi dėti musų jiegos, kad įgauti apšvietimą pažinti reikalus gyvenimo. Greitai męs to vis to pasiektume, kad dirbtume ir jieškotume to iš vieno. Ne duotumės mes dumti partijų tamsiais ukais, neduotume savo centų ant palaikymo partijų, kurios mus mokina ne padarymo įrankių su kuriais galėtume lengviau sau gyvenimą padaryti, ne užlai kymo savo sveikatos, kaip galėtume geriau su vargu ko voti; nemokina mus kaip tvarkyti save, savo tautos ir savo šalies reikalus, kad męs suprastume aiškiai ir gerai, pas mus neprisivaisintų išdirbysčių karaliai kurie val do šalį papirkdami tiesų darytojus, neparduotų, nepirktų męs kaip vergų. Tas visas mokslas mums labai reikalin gas, mieli broliai, jeigu neno rime šalti, jeigu nenorime buti kankinami prie sunkių darbų, jeigu nenorime matyti savo šeimynas nuvargusias; męs turime suprasti kaip kovoti žmonijos gyvenimą, netaip kaip mums nurodo koks partijos politikie rius, bet taip kaip teisingai išeina ant gero visai žmonijai.

Tai yra didelis klausymas, didelis darbas kaip išmokyti tas dideles minias žemės vargingų žmonelių. Tam reikalinga panaudoti tie visi pinigėliai, kurios męs dabar sudedame ant partyviškų reklamų, laikraščių, bro šiurėlių ir samdymų sveitainių delei partyviškų prakalbų, per kurias brolis, brolį išniekina, išlojoja, išbiaurioja, o save iškelia, savo partiją supuvusią, nieko naudos žmonijai nenešančią, giria, elia, augština.

Ką tai reiškia žodžiai musų gyvenime, mieli broliai, ką tai reiškia pagyras? Nieko! Nekartą pasirodo, kad pagyras kur kas žemiau stovi paniekinto. Bet daug ką reiškia tyras mokslas. Kas mane išmokins lengviau mano dienos sunkų darbą atlikti, kas patrumpins ant valandėlės mano ilgų valandų darbą, aš jausiu, aš žinosiu, aš busiu dėkingas jam visą mano gyvenimą. Kas išmokys mane užlaikyti mano gyvenimą. Kas išmokys mane užlaikyti mano sveikatą, kad aš jausčiausi geriau, nebučiau taip nuvargęs, tam aš padėkavosiu. Kas išmokys mane, kas duos man supratimą apie rinkimą gerų žmonių į tiesų darytojus, ir tiesų prižiurėtojus, kas išmokys mane tos politikos, to didelio mokslo pasaulėje kuris tvarko žmonių visą gyvenimą, apsaugoja nuo karių ir rėdo kraštą, kur žmonės gyventų kaipo rojuj. To mokslo man ir jums visiems, broliai ir seserįs, reikia, męs jį siekime ir delei jo vienykimės musų pajiegas, delei jo dirbkime, delei jo užlaikykime mokintojus. To tyro mokslo mums labai, labai reikia. Pakol męs jo nepasieksime, jokia partija, joki niekinimai musų gyvenimo nepalengvins.

Nesutikimai gyvenime, ne sutikimai darbe, nesutikimai tautoje, klesoje, ir tarptautystėje gyvuos, goż musų kraują, ir naikins mus kas? Naikins mus musų tamsybė. Niekas mums ne pramins kelio į gerovę, gerbiamieji, kaip tik męs pa tįs; musų visuomeniška dvasia, kada nuvargs iki neatsigaivinančiam laipsniui, tada męs patrauksime į tikrą kelią. Patrauksime męs savo laikraščius, savo knygas, savo kalbėtojus i taką mokslo kuriuom, ir tiktai tuom mokslo keliu eidami, męs visi pasieksime ge resnio gyvenimo. Delto aš jus, mieli broliai, kviečiu visus ant visados taip darbuotis, kaip jųs dirbote pirma dieną lapkričio delei pašelpos tėvynės, darbuokitės taip delei tyro mokslo.

DARBININKŲ ŽINIOS.

Japonijoj neseniai buvo įvesta dirbtuvių peržiurėjimo įstatymai.

Valstijoj Montana, tunelių darbininkai turi dirbti tik 8 val.

XXX

Dailydės kurie priklauso prie unijų Chicagoje gauna po 70 c. ant valandos.

XXX

Švedijoj 40,000 ypatų dirba prie popieros darymo ir spaudos.

XXX

Pennsylvanijos fabrikų są vininkai kas dien išmoka 2 milijonu dol. mokesties darbininkams.

XXX

Pittsburgo prie telefonų dirbančių merginų mokestis buvo daug padidinta.

XXX

Per 1915 metą, North Dakota ukininkai išmokėjo $14, 141,640 savo darbininkams.

XXX

Iš 416,655 ypatų užsiimančių žemdirbyste Australijoj, 39,029 yra moterįs.

XXX

1897 m. Audinių Dirbėjų Tarptautiška unija turėjo 2,700 narių, Dabar ji turi suvirš 25,000 narių.

XXX

Darbininkai San Francisco cukerninėse dirbtuvėse iš sikovojo sau 8 val. darbo die ną ir pakėlimą mokesties.

XXX

1898 m. Boston, Mass elevatorių darbininkai uždirbdavo $13.50 už 51 valandos darbo sąvaitę. Dabar jie gauna $26.40 už 44 val.

XXX

Californijos darbo unijos nori, kad įstatymas butų pa darytas uždarant visus privatiškus darbo sujieškojimo biuruš, kur reikia mokėti.

XXX

Valstijos Georgia kalinių skaičius taip sumažėjo, kad 60 kalėjimų dažiurėtojai buvo atstatyti nuo vietos ir keleta kalėjimų buvo uždary ta. Priežastis sumažėjimo kalinių skaičiaus yra gerai einanti darbai.

XXX

Per paskutinius 8 mėnesius, narių skaičius Japonijos Darbininkų Broliškos Draugijos paaugo nuo 7,000. iki 25,000 narių.

XXX

Anglijos Karališkas orlaivininkų korpusas dabar turi savo skaičiuje keletą moterų lakunų, kurios dėvi uniformas kaip vyrai. Jos gauna $8.75 ant sąvaitės.

XXX

Anglijos amunicijos ministeris pranešė, neseniai kad apie 14,000 moterų dirba prie abelnų inžinieriškų amatų.

XXX

Californijos Darbo Federacija ketina pasiusti delegatų į sukaktuvių apvaikščiojimą Japonijos Darbininkų Broliškos Draugijos, kuris atsibus mieste Tokio, ateinantį pavasarį.

XXX

Anglijos gelžkelių klerkų Susivienijimas turintis 45, 000 narių reikalauja pakėlimo mokesties 20 nuošimčiais.

XXX

Pittsfield, Mass. namų tarnaitės nutarė nedirbti už mažiau kaip $7. ant sąvaitės.

TURKIJA.

(Tąsa).

Mahometo sunus Bayezid II buvo visiškai nepanašus į jį. Jis nemėgo karės ir abelnai paliko visos šalies valdymą savo ministerių rankose. Bet nors jis pats nekariavo, jo pavaldiniai nesilaikė ramiai nė ant valandėlės. Be jokios priežasties, turkai vėl ir vėl įsiveržė į Transylvaniją, Vengriją, net i Austriją ir išpustijo šalį, išskerdė arba pagriebė ir nelaisvėn pardavė gyventojus; kur tik turkai pasitaikė, ten likdavo vien kruvos apjuodusių griuvėsių, vien kruvos lavonų. Už šiuos užpuolimus, ir krikščionįs, ypač vengrai, atkeršydavo turkams lyginai taip kelgdamiesi turkų žemėje, prie kiekvienos progos. 1494 m. teutonų imperatorius Maximilianas I labai sumušė turkus, taip kad jie ilgą laiką nedrįso užpulti ant jo teritorijos. Bet tuo tarpu karė ištiko su Lenkija ir 1497 - 1498, turkai baisiai išteriojo Lenkiją; jie gal butų nepalikę ak mens ant akmenio, jei labai žiauri žiema nebutų ištikus. Sakoma 40,000 turkų mirtinai sušalo. Kuone tuopat laiku, turkai dideliame laivyno mušyje, labai sumušė Veneciją.

Tuo tarpu turkų imperija Azijoj buvo labai padidinta ir padrutinta. Bet persai, kurie pavydėjo turkų galybei, pradėjo užpuldinėti jų Azijos sąvastis. Bayezid, kuris nenorėjo kariauti su jais, primerkė akis ant šių jų pasielgimų. Bet kuomet jo sunus **Selim I** užėjo ant sosto 1512 m., jis tuojaus užpuolė ant persų ir visiškai sumušęs juos atėmė Kurdistaną nuo jų. Paskui, norėdamas ' . dar padidinti savo teritoriją, jis užklupo ant Egipto, sumušė arabus ir prijungė Egiptą, Syriją ir tt. prie Turkjios. Jis atėmė nuo egiptiečių šventąją mahometonų vėliavą ir kitas liekanas Mahometo ir pasisavino tada sau ir titulą Kalifo, arba visų mahometonų ,tikėjimiško valdono. Selim I viešpatavo tik 8 metus iš viso, bet per tą laiką, dvigubai padaugino Turkijos teritoriją.

Selimą sekė ant sosto jo sunus **Suleiman** "Garbingasis", kuris viešpatavo nuo 1520 iki 1566. Laike jo viešpatavimo, Turkija pasiekė savo garbingiausią periodą. Suleiman I buvo taip pat karžygiškas kaip jo tėvas ir vos užėjęs ant sosto, pradėjo kariauti su Europinėm valstybėm, kadangi Azija jau ir taip visai drebėjo prieš turkus. Už visai mažą priežastį, Suleiman atakavo Vengriją, paėmė Belgradą, kuris tuo tarpu priklausė vengrams; kiek laiko vėliau ant garsaus mušio lauko Mohacz jis sumušė Vengrijos karalių ir užmušė žiedą vengrų kariumenės — kuone visus jų ricierus. Tada jis paėmė ir Budapestą, ir paskyrė tokį karalių vengrams, kokis jam patiko. Bet didžiojo Šventos Romos imperijos imperatoriaus Karolio V brolis taipgi geidė Vengrijos karunos, tad karė ištiko tarp turkų ir Karolio V -to. Turkai sumušė keletą kartų Karolio kariumenės ir galutinai apgulė Vieną, Austrijos sostinę. Bet turkai visgi neįstengė užimti tą miestą, tad pasirengė užpulti Vokietiją, ir susitikti su pačiu Karolium. Bet pastarasis bijojo susitikti su turkais, kurie išpustijo Styriją ir Slavoniją iki galutinai 1533 m. taika buvo padaryta.

Kadangi Suleiman buvo užimtas Europoje, persai vėl pradėjo įsidrąsinti ir sukilti šen ir ten, tad 1534 mete, Suleiman nuėjo Azijon juos nubausti ir užėmė visą Armeniją.

Laike šių pasekmingų žygių ant sausžemio, turkų laivynas taipgi atsižymėjo. Turkų laivynas užėmė svarbią salą Rhodes (Tarpžeminėse Jurėse) ir garsus jų jurių vadas pramintas Barbarossa (Raudonbarzdis) užėmė Algeriją ir atėmė daugybę salų nuo Venecijos, sumušdamas vėl ir vėl Venecijos laivyną. Venecijiečiai turėjo turkams mokėti didelį donį.

1539 m. turkų išrinktas Vengrijos valdonas numirė ir Karolio V -to brolis vėl bandė pagriebti karuną. Karė ištiko su turkais, kurie norėjo atiduoti sostą mirusio karaliaus sunui. Turkai keletą kartų sumušė Karolio V-to kariumenes ir laivynus; jie atėmė kuone visą Vengriją nuo Šventos Romos imperijos 1544 mete ir paverstė ją į turkišką provinciją, visur paversdami bažnyčias į moskes — t. y. mahometonų šventinyčias. Karolis V-tas ir jo pasekėjai dar visgi kovojo su turkais, vėl ir vėl bandydami atsiimti Vengriją, bet nors jiem pasisekė užimti dalįs jos, turkai tuojaus vėl gana greitai atsiimdavo praloštas teritorijas. Suleiman Garbingasis numirė 1566 m., bekovodamas su austrais.

Mirdamas, Suleiman paliko tikrai milžinišką Turkiją, kurios žemės prasidėjo ties Vokietijos rubežium ir ėjo iki Persijos rybų. Juodosios Jurės kuone visiškai priklausė turkam; iš priežasties jų kariavimo su persais, jie buvo įgiję visą Eufrates kloni (Mesopotamiją) su sena mahometonų sostine Bagdadu. Jie buvo atėmę ir pietų Graikiją nuo Venecijos ir didžiumą Egėjaus jūrės salų. Visi Balkanai išskyrus Juodkalniją ir dalį Dalmacijos, buvo turkų rankose. Tarpžeminėse Jurėse, jie irgi beveik viešpatavo; visa šiaurinė pajurė Afrikos, nuo Moroko iki Egipto jiem priklausė. Ant jurių, turkai tuo laiku buvo stebėtinai galingi. Ačiu jų gabiem jurių vadam (kurių, du, žingeidus dalykas, buvo sunųs krikščionių tėvų), turkai įgijo Tripolį, Tunis, Algeriją ir t.t. Tik išpanų laivynas šiuo laiku buvo galingesnis už turkų.

Suleiman I., netik daug padidino Turkijos galybę bet įsteigė daug reformų, ypač padarė įstatymus teisingesnius. Jis taipgi padidino reguliarę turkų kariumenę iki 200,000 kareivių o skaičių džanisarų pakėlė iki 20,000. Šie džanisarai buvo narsiausi kareiviai ką turkai turėjo. Jiem buvo duota atlikti sunkiausias užduotis. Jie buvo surinkti iš vaikų krikščionių tėvų; turkai pagriebdavo šiuos vaikus laike užpuolimo ant svetimų šalių ir užaugindavo mahometonų tikėjime, lavindami juos nuo mažens del kariumenės.

Suleimaną sekė ant sosto jo sunus Selim II, kuris viešpatavo nuo 1566 iki 1574. Jis buvo nevertas sunus gabaus tėvo ir su jo viešpatavimu, Turkijos galybė pradėjo pulti. Jis pats nė kiek neinteresavosi šalies valdyme ale paliko viską savo didžiam - vizierui (viršiausiam ministerui). Karės kurias turkai turėjo su įvairiom tautom buvo daugiausiai nepasekmingos ir 1571 mete Venecijos ir Išpanijos laivynai visiškai sumušė turkų laivyną, kuris nuo šio laiko pradėjo visai netekti tos didelės garbės kurią jis buvo įgijęs.

Selimą II sekė ant sosto jo sunus Murad III, taipgi negabus, netvirtos valios žmogus, kurį valdė jo pačios, ypač jo venecijietė pati. Jis pavydėjo ir neužsitikėjo savo išmintingui didžiam vizierui, ir tankiai nesekė jo patarimo. Galutinai šis vizieras buvo nužudytas ir tada, sultono haremas (jo šeimyna) tikrai pradėjo valdyti. Geri įstatymai pirmesnių sultonų pradėjo buti ant niekaversti ir visur prasidėjo matyti didelis įštvirkimas. Visokios valdiškos vietos pradėjo buti parduotos už pinigus ir valdžia net pradėjo nepilnos vertės pinigus daryti. Karė su austrais ir vengrais vėl ištiko, ir pradė jo turkam visai blogai eiti, kuomet Murad numirė 1595 mete.

Nežinodamos Turkijos vidaus dalykų nupuolimo, Europos valstybės dar vis bijojo turkų. ir Francija ir Anglija ypač bandė įvykdinti draugiškas sutartis suj ja. Dalykai Vengrijoj taipgi pradėjo geriau eiti naujam sultonui, Mahometui III-čiam užėjus ant sosto. Nors jis nebuvo karžygis, betgi Mahometas pats dalyvavo karėje ir tas davė tiek moralės paramos turkams, kad jie skaudžiai sumušė austrus-vengrus. Bet dar karei Europoje nepasibaigus, visoki sukilimai prasidėjo Azijoj ir dalykų stovis buvo tikrai painus, kuomet Mahometas III numirė ir ant sosto užėjo jo 14 metų amžiaus sunus Ahmed I.

Taika buvo padaryta su Austrija, bet nors karė Europoje laikiniai sustojo, karės Azijoj vis tebėjo ir prieg tam vidaus dalykai Turkijoj ėjo tik blogyn ir blogyn. Kariumenė pradėjo buti nepaklusni ir per tulą laiką, džanisarai padėjo ant sosto arba nametė ir net nužudė sultonus, taip kaip jiem patiko. Galutinai 1623 m, vienas tvirtas sultonas Murad IV užėjo ant sosto; jis sutvarkė kariumenę ir atėmė Bagdadą, kurį persai buvo pagriebę. Bet jis numirė neilgai viešpatavęs ir sekantis sultonas buvo nužudytas. Anarchija vėl viešpatavo Turkijoj.

Sultonas Mahometas IV, kuris viešpatavo nuo 1648 iki 1687, nebuvo daug ką vertas, bet turėjo didžiai gabius vizierus, kurie varkė šalies dalykus ir bent laikiniai ...ipo

bėjo ją nuo nupuolimo. Turkų laivynas buvo sudrutintas ir atėmė kuone visą salą Krete nuo Venecijos. Bet turkai buvo priversti apleisti Transylvaniją, kuri pripažino jų viršenybę bet kitaip buvo savistovi. 1672 m., ištiko karė su Lenkija ir turkai užėmė Lembergą. Liubliną ir tt. Lenkai turėjo maldauti taikos ir atiduoti Podoliją turkams. 1682 mete ištiko karė su Austrija ir turkų milžiniška kariumenė apgulė Vienną. Austrai smarkiai gynėsi, bet miestas butų beabejo puolęs jei Lenkijos karalius Jonas Sobieski nebutų atvykęs austrų pagelbon ir neišvaikęs turkus betvarkėje. Tada didesnė pusė Europos pribuvo austrų pagelbon ir didelė karė prasidėjo. Ši karė tęsėsi per arti dvidešimts metų. Abi pusės turėjo dideles pergales ir didelius pralaimėjimus pramainu. Bet turkams visgi galutinai pradėjo labai blogai eitis ir 1699 mete, jie turėjo padaryti taiką. Tai taip vadinama Karlowitzo sutartis, iš priežasties kurios turkai neteko žymią dalį jų Europos teritorijų. Ir tai buvo pradžia daugybės panašių sutarčių, per kiekvieną kurių kitos Europos valstybės atėmė vis didesnius sklypus žemės nuo puolančios Turkijos.

Sultono Ahmed III-čio viešpatavime, Turkija turėjo karę su Rusijos caru Petru Didžiuoju. Mat rusai, vydami Švedijos karalių Karolį XII, kuris rado prieglaudą Turkijoj, buvo užėję ant turkų žemės, del kurios priežasties turkai apskelbė rusams karę. Turkai visiškai apsupo Petro kariumenę netoli Pruth upės ir butų visai ją sunaikinę, jei carienė Katarina, Petro pati, nebutų papirkus turkų vizierą, kuris 1711 m., sutiko taikintis su rusais. Pagal taikos sąlygas, rusai neteko Azovo ir turėjo padaryti keletą kitų nuženeminančių prižadų.

Sumušę rusus, turkai apskelbė karę Venecijai ir apgalėjo ją, visai atimdami Kreta ir pietų Graikiją, kurią Venecija įgijo per Karlowitz sutartį.

Po šiai karei, Turkija turėjo kares su Austrija, Persija ir su Rusija, bet nieko svarbaus neįgijo nė ne pralošė per jas. Daugiausiai, turkai gana narsiai kovojo, ir nors nekartą skaudžiai sumušti, vėl atsigaudavo ir tankiai taip pat skaudžiai sumušdavo savo priešus. Vidaus dalykai Turkijoj gana blogai ėjo ir nevienas sultonas buvo priverstas atsisakyti nuo sosto, ir džiaugėsi jei gyvastis jam buvo palikta. Per pirmą pusę 18-to šimtmečio, Turkija suėjo į daug artimesnius ryšius su vakarinėm Europos valstybėm, ypač kaslink komercijos.

Tuo tarpu, Turkijos valdonai žiurėjo su pavydėjimu ant Rusijos nuolat kylančios galybės, ir kuomet Katarina II bandė užgriobti Lenkiją, sultonas išklausė lenkų patrijotų pagelbos šauksmą ir apskelbė karę Rusijai 1768 m. Bet turkai buvo visiškai neprisirengę prie šios karės, jų šalis buvo nusilpninta sukilimais, pati kariumenė buvo nepaklusni, demoralizuota o Turkijos iždas buvo tuščias. Tad lengva suprasti, kodėl Turkija buvo visai sumušta. Turkai turėjo pasiduoti ir sutikti ant labai sunkių ir nuženeminančių taikos išlygų. Turkai buvo labai nusilpnėję po šiai karei, vienok negalėjo tykiai leisti Rusijai prisijungti Krymą, ką Rusija padarė 1783 m. Greitai ir visai neatsakančiai prisirengę, turkai apskelbė karę rusams 1788 m. Rusai buvo tuo tarpu padarę sutartį su austrais, tad buvo nepaprastai tvirti, ir šioj antroje karėje dar labiau sumušė turkus negu pirmoje. (Ši karė plačiau aprašyta Rusijos Istorijoj,).

Sultonas Selim III, laike kurio viešpatavimo antra karė pasibaigė, taikai užėjus, bandė įvesti daugelį reformų Turkijoj, o ypač kariumenėje, kurią džanisarai visiškai valdė. Daugybė atžagareivių turkų ir ypač džanisarai priešinosi reformoms, kurių įvedimas todėlei mažai progresavo. Reformų įvedimui taipgi kliudė sukilimai, kurie šiuom laiku pasirodė kuone visose Turkijos provincijose. Didžiausias sukilimas buvo Serbijoj, kur turkų atstovai ypatingai žiauriai elgėsi su gyventojais. Gubernatoriai provincijų irgi priešinosi reformom ir galų gale jie ir kiti atžagareiviai numetė sultoną Selimą nuo sosto ir nužudė j. Per kelis metus šie atžagareiviai ir jų pagelbininkai džanisarai valdė Turkiją. Bet galutinai sultonas Mahmud II tapo gana tvirtas pasiimti dalykus į savo rankas. Jis matė, kad jokių reformų nė kariumenėje nė kur kitur negalima bus įvesti tol kol džanisarai bus gaingi, tad 15 d. birželio, 1825, jis juos išskerdė; tas daug nusilpnino jo kariumenę, bet jis buvo tada luosas elgtis kaip geriausia jam atrodė.

Tuo tarpu, tarp graikų tebėjo didelis sujudimas. Paraginti pavizdžių serbų, kurie buvo išsikovoję sau šiokią -tokią savistovybę, ir manydami jog gaus pritarimą nuo Rusijos, graikai, po ilgų prisirengimų, pradėjo sukilimą prieš turkus, kad atgauti pilną savistovybę Iš pradžių. kitos Europos valstybės nesikišo atvirai į karę tarp graikų ir turkų, bet kuomet buvo aišku, kad turkai ketino nepalikti nė vieno graiko gyvo, Rusija, Francija ir Anglija nutarė "draugišku" budu priversti Turkiją duoti graikams autonomiją po turkų viršenybe. Laike šio "draugiško" įsikišimo į turkų dalykus, rusų-francuzų- anglų laivynas visiškai sunaikino turkų - egiptiečių laivyną mušyje ties Navarino, nors nebuvo apskelbę Turkijai karės. Ir galutinai, 1828 mete, graikai turėjo pusiau - autonomiją kuri dviem metais vėliau tapo pilna liuosybė, po savu valdonu.

Dabar rodos kad Turkijos imperija jau tikrai turė griuti, nes sekant graikų pasekmingą revoliuciją, Egipto Khedyvas sukilo, sukilimai atsibuvo Bosnijoj, Albanijoj ir kitur. Pačiame Konstantinopolyje buvo didelis sumišimas. Turkiją išgelbėjo tik tas, kad kitos didelės Europos valstybės buvo pasiryžę nedaleisti visišką išvijimą turkų iš Europos, kadangi tas sugadintų Europos lygsvarą. Tad jos pagelbėjo sultonui susitaikinti su Egipto Khedyvu ir nesikišo į turkų bandymą numalšinti kitus sukilėlius. Prieg tam nekurios iš jų ragino turkus įvesti plačias reformas valdyme, nurodydami, kad tiktai tas galėjo išggelbėti turkus.

(Tąsa).

LIETUVIAI AMERIKOJ.

BALTIMORE, MD.

29 ir 30 spalio, šiame mieste sulošta du teatrališku veikalu dramą "Mirga" ir kom. "Visko pradžia Kiaušinis". Lošė T. D. "Varpas", Šv. Jono parapijos svetainėje.

"Mirga" išėjo gana silpnai, bet "Visko Pradžia Kiaušinis" gerai nusisekė. "Mirgą" atlošė sekančios ypatos:

J. Pautienius, A. Bajoriutė, M. Linkiutė, J. Gensevičius, A. Mandravickas, T. Bernotaitis, V. Pilinkevičius, J. Česionis, ir J. Kulokas.

"Visko Pradžią" atlošė:

A. Ramoška, M. Mandravickiutė, O. Čičirkiutė, V. Matukaičiutė, J. Česionis, V. Ščiuška, ir J. Ščiuška.

Žmonių atsilankė apie 500 vakaru.

Ne tolimoje ateityje, ta pati draugija ketina sulošti: "Užkerėtas Jackus".

Ašara.

GARDNER, MASS.

Nedėlios vakare 29 d. spal. atsibuvo prakalbos Ryan Svetainėje; jas surengė trįs lietuvių sriovės bendrai. Buvo pakviestas kalbėtojas kun S. B. Mickevičius iš Lawrence, Mass. Jis savo kalboje pirmiausiai nurodinėjo apie lietuvių gyvenimą Lietuvoje, kaip juos kankino ir spaudą uždraudė, ir kaip norėjo uždrausti ir lietuvių kalbą, žodžiu sakant, labai graudžiai nupasakojo, nurodydamas apie visą lietuvių gyvenimą, vargus, net buvo matyti nekurios ypatos ašaras iš liejo iš gailėsčio.

Antroje kalboje nurodinėjo kaip lietuviai paliko savo Tėvynę, iškeliavę į svetimą šalį. ir ten gyvendami pamiršo Lietuvą. Anot jo žodžių, dirbam, procevojam, kaipo koki mulai, kolei uždirbame su prakaituotoms rankoms sau kiek nors pinigų, ir pažiurėkime kur padedam? Eikie kokioje norint smuklėje, tai atrasi pilnai prikimšta, kaipo kokiam kermošiuje, o savo gimtinės šalelės jau nebėra nei kada atminti. Kol da pirmi metai, tai neužmršta nei naktį, o jau antri, treti ir ketvirti metai, tai jau nebenori nei pamisliti apie Lietuvą.

Kaip man teko patėmyti, kalbėtojas patiko visiems, socijalistams, tautininkams ir katalikams, nes buvo girdėt garsus plojimas delnų Tik dvi ypatos nerimastavo ir pyko ant kalbėtojaus, kam jis pasmerkė svaiginančius gėrimus. Publikos buvo atsilankę nemažai, nes jau nebebuvo sėdynių kur atsisėsti. Aukų surinkta 32 dol. del nukentėjusių nuo karės.

Užbaigdamas prakalbą, kalbėtojas užkvietė visus sudainuoti Lietuvos himną "Lietuva Tėvynė Musų". Dainuoti suėjo tik vieni vyrai, o merginos visai nėjo dainuoti, nes jom matyti nepatiko, kad neprigulmingas kunigas kalbėjo. Ir pamiršo, kad pirmiau joms pačioms ašaros per veidus riedėjo, kaip tas pats kunigas kalbėjo.

P. S. Remeikis.

LOWELL, MASS.

24 d. spalio p. A Vitkausko trupa lošė čionai dramą 3-jų veiksmų ir komediją 1-no veiksmo. Visi aktoriai gana gerai lošė, p. Vitkauskas ypatingai. Publikai patiko labai. Publikos nedaug buvo, nekurie buvo neužganėdinti nes p. Vitkausko trupa lošė ne tą veikalą kuri žadėjo, butent, "Mirtų Vainiką". Tas atsitiko iš to, kad negalėjo rasti tinkamos vietos, tad buvo priversti ką kitą lošti.

29 d. spalio, atsibuvo prakalbos LSS. 203 kuopos. Kalbėjo p. Neviackas, iš Worcester, Mass. Pirma kalbėtojas papasakojo iš ko karės kyla, paskui karštai raginо šelpti savo tėvynę.

Po pertrauka kalbėtojas pasakė keletą žodžių apie moteris, kad jos tankiai buna nuskriaustos vyrų girtuoklių; bet taipgi pridurė, kad moterįs pačios daug kaltos už apsileidimą.

Toliau kalbėtojas raginо visus ra[illegible] jalistų ir paremti jų darbus, siekius. Kalba patiko publikai, kurios buvo pusėtinai prisirinkus.

Spalio 29 d. Jono Kučinsko sunus tapo sužeistas. Vaikas,, kuris turi 14 metų amžiaus su kitu vaiku po pamaldų bažnyčioje, nuėjo ant kalno šale miesto ir tenai rado karabino kulkų, kurias pradėjo daužyti su akmenimis, Kulkos sprogo ir baisiai apdraskė rankas o vieną akį taip sužeidę, kad turbut reikės vaikui ant visados buti vienakiui.

Lowellietis.

LONDONAS, ANGLIJA.

Čia lietuviai ant nekurio laiko, ant kiek apsistojo su aukų rinkimu del lietuvių nukentėjusių. Tečiaus jau pirmiaus ir-gi buvo tokios kelios pertraukos, bet pradėjus aukauti atsilygino ir už praėjusį laiką. Kad ir nevisi bet daugelis mušiškių suprantančių Tėvynės vargus gausiai aukauja jiems. Kiek londoniečiai sudėjo aukų įvairiems tėvynės reikalams, skaitytojai man rodos dasižino jau iš laikraščių, tad apie tai nėra reikalo rašyti.

Musiškiams visuomet tik reikalinga pirmiausiai apieinantį dalykų stovį aiškiai išaiškinti, o su visuom kuom nuo savųjų neatsilieka, paviz din, kaip ir su aukomis net toli savuosius kaip kur perviršijo, savo skaičium. Visokius ir visuomet įvairius reikalus mums išaiškina suprantamai jų vertybę mūs gerbiamas klebonas K. Matulaitis. Musų klebonas yra didelis varguolių užtarėjas. Tulų laikraščių raginima. kad karei pasibaigus lietuviai grįžtu tėvynėn; daugumas ir tarp musiškių ant to pasirengę, jei tik pavelys aplinkybės.

(Likusi dalis korespondencijos cenzuros išbraukta. "A. L." Red.).

Kalnavertis.

LONDONAS, ANGLIJA.

"Amerikos Lietuvyj" man rodos nesimatė parašytos žinutės iš Silvertowno. Tad nors trumpai, ant kiek man žinoma, aš apie tai pabriešiu.

Silvertown'as tai Londono priemiestis, Keli metai atgal tenais lietuvių buvo apsigyvenusių kurkas daugiau negu dabar. Lietuviai jokios draugijos tenai kaip ir neturi įsisteigę, tiktai gyvuoja kuopa Šv. Kazimiero pašelpinės draugijos Londone įsteigtos.

Lietuviai rodos sutikime gyvena, ant kiek man žinoma. Girdėjau kad tenai ir yra lietuviška krautuvė valgomų daiktų ir pardavinėjanti laikraščių atskirais N. ypač "Darb.". Sako ar šokių ar tokių laikraščių žmones nelabai perka. O ant galo, iš mažo skaičiaus lietuvių nereikia ir norėti kad daug laikraščių butų išparduota. Veik kas antra subata mūs klebonas K. Matulaitis, nuvyksta Silvertown išpažinties klausyti lietuvių. Sekmadieniais daugumas lietuvių atvyksta Londonan į bažnyčią, nė ėsant čia tolimam keliui.

Silvertowne randasi nemažai įvairių fabrikų, ir lietuviai ten greit gali gauti darbus, jei tik katras nori, ypač cukernėje. Kaip kurie lietuviai pasakoja, kurie dirba drauge su anglais, kad anglai dirbdami su svetimtaučiais, jų netik ka neužgauna. žodžiais, bet darbe taikosi visuom kuom lygei kaip su savaisiais. Tai tik tiek šiuom kartu apie Siltown'o lietuvius.

Kalnavertis

MARGUMYNAI.

KAIP MIESTAI DAŽIURI SAVO KUDIKIŲ,

Iš 599 Amerikos miestų, kurie turi daugiau kaip 10, 000 gyventojų, daugiau negu 2 trečdaliai pranešė Valdžios Kudikių Biurui, kad jie darbuojasi kokiu nors budu, vartojant miesto pinigus, del pagerinimo vaikų sveikatos. Paprastai, didesni miestai daugiau dažiuri kudikių sveikatos negu mažesni miestai. Vienok du miestai, neturinti nė 100,000 gyventojų — t. y. Duluth, Minn. ir Montclair, N, J., radas tarp 20 miestų turinčių tam tikrus departmentus del vaikų sveikatos.

Miestai pagelbsti motinom ir kudikiam įvairiais budais. 255 miestai, tik dažiuri kad pienas, kurį parduodama del kudikių vartojimo butų tyras. 100 miestų užlaiko tam tikrai išlavintas "nurses", kurios aplanko visus vargingesnius namus ir pamokina motinas kaip dažiurėti kudikius ir pagelbsti jom jėgų kudikiai serga. 63 miestai turi "nurses", kurios dažiuri ir mokina motinas prieš jų kudikių gimimą. 60 miestų turi tam tikras stotis kur randasi gydytojų ir "nursių" ir tenai motinos gali atnešti savo kudikius del pasvėrimo, ištyrinėjimo ir del patarimų kas link kudikių užlaikymo. 44 miestai turi tam tikrus kursus del vyresnių mergaičių lankančių mokslaines. Šiuose kursuose duodama lekcijos kaslink kudikių dažiurėjimo.

ŠUNĖS SUĖDĖ BAŽNYČIĄ.

Eskimai, gyvenanti aplink Hudson įlanką, į šiaurę Kanados, jau visi kuone priėmė krikščionybę. Jie buvo pasistatę sau mažą bažnytėlę iš didžuvies kaulų apdengtų ceu jurių arklio kailiu. Į bažnytėlę galėjo sutilpti 80 žmonių. Šioj bažnyčioje, nedėldieniais atsibudavo rytmetinės ir vakarinės maldos. Bet vieną dieną, kuomet eskimai susirinko del vakarinių pamaldų, bažnyčia jau buvo dingus. Tik šen ir ten riogsojo dideli didžuvies kaulai. Vėliau buvo ištirta, kad gauja išalkusių eskimų šunų buvo užpuolę ant bažnyčios kaip tik po rytinių pamaldų ir sudraskę ją į keletą valandų.

Eskimų šunų gyvenimas yra labai sunkus. Viena, kad jie turi sunkiai dirbti, veždami dideles roges, antra, kad jie niekuomet negauna užtektinai paėsti. Mat maisto toj užšalusioj šalyje kur eskimai gyvena nevisada užtenka nė žmonėms, netik šunims, tad pastarieji tankiai yra taip išalkę, kad noriai suėda ir savo pleškes arba bile kokius šmotelius kailio ar skuros, ką tik randa. Kad apsaugoti kailius, pleškes ir tt., šunų ponai aptepia jas smala. Labai tankiai iš alkę šunes užmuša silpnesnius iš savųjų ir suėda juos. Tas šuo kuris yra stipriausias, gali visus kitus apgalėti yra lyg ir karalius jų tarpe ir jam tenka geriausia vieta gulėti ir geriausia dalis maisto.

CIBULIAI.

Francijos valdžia dabar siunčia daugybę cibulių del vartojimo kariumenėje. Kareiviai juos turi valgyti žalius. Daugelis kareivių sakoma jų nenorėjo valgyti, bet sutiko, kuomet gydytojai pasakė jiem, kad cibuilai yra nepaprastai naudingi žmogui.

Daugelis žmonių nemėgsta ir paniekina cibulius, bet jie klaidingai tą daro. Cibuliai yra labai geri del daugelio priežaščių. Jeigu žmogus vargsta nuo nemigio, jam patariama daug cibulių valgyti. Cibuliai taipgi apsaugoja žmogų nuo reumatizmo ir palengvina kančias tų, kurie jau serga reumatizmu. Jie turi daug sieros savyje ir mineališku druskų, kurie pagelbsti žlebčiojimui.

Gerai išvirti cibuliai yra labai naudingas maistas del vaikų. Ir tie kurie jaučiasi jogei šaltį pagaus, turėtų susyk valgyti cibulių. Dauguma žmonių nemėgsta cibulių nes paskui kvapas labai atsiduoda. Bet [illegible] gersi truputį pieno kaip tik po valgymo cibulių, blogas kvapsnys pradings.

DIDŽIAUSIAS PASULĖS REZERVOARAS.

14 d. spalio buvo apvaikščiota pabaigimas milžiniško Elephant Butte damo, netoli Elephant Butte, New Mexico. Šis damas, kurį ėmė penkis metus pastatyti, yra 318 pėdų augščio ir 1674 pėdų ilgio. Jis sveria milijoną tonų. Damas yra padarytas iš cemento. Už pakalyje šio damo, randasi rezervoaras kuriame tilps 856 bilijonų galionų vandens, kuomet bus visiškai pilnas. Šis rezervoaras, kuris buvo visiškai iškastas, yra 45 ketvirtainių mylių didžio ir apie 65 pėdų gilio.

Damas, su kuriuo šis rezervoaras, buvo padarytas, šavo arti $10,000,000. Rezervuaras buvo padarytas, kad galima butų šušlapinti sausas žemes Texas, New Mexico ir Meksiko aplink Rio Grande upę, iš kurios bus traukiama vanduo del rezervoaro. Ačiu rezervoarui, tukstančiai margų žemės, kurie kitaip butų pusti, bus pakeisti į labai derlingus.

Damą ir rezervoarą pastatė Suv. Valstijų valdžia; visas darbas buvo labai atsargiai atliktas. 4.000 darbininkų dirbo prie šio damo. Ukininkai kurie naudosis vandeniu iš rezervoaro, mokės valdžiai $20. už kiekvieną sušlapintą akrą žemės.

MIRĖ NUO MUILO SUVALGYMO.

Tulas George S. Brunner, 29 metų amžiaus iš Easton, Pa., kuris buvo nuteistas kalėjiman ant 8 mėtų, numirė aną dieną nuo suvalgymo paprasto skalbamojo muilo.

Jis manė, kad jeigu suvalgys kiek muilo, tai apsirgs ir gaus atleidimą už jo prasikaltimus.

Jis suvalgė muilą spalio 17 d. ir tuoj apsirgo, kuomi jis sirgo, gydytojai nesuprato.

Už keletos dienų, jis numirė, ir tada kitas kalinys papasakojo kas jam kenkė.

* * *

Suvienytose Valstijose kasmet išleidžiama $25,000.000 ant kramtomo gumo.

* * *

Iš Holandijos kasyklų dabar kas met iškasama 2 milijonu tonų anglių.

* * *

Švedijos lokomotyvai vartoja durpes netik anglius kaipo kurą.

* * *

Indijoj 75 milijonai akrų žemės yra paskirta ryžių auginimui.

* * *

Iš visų gyvulių, rodos kad muzika padaro dižiausį įspudį ant šunų.

* * *

New Yorko miestas turi vieną bažnyčią del kiekvienų 3,500 gyventojų o vieną saliuną del kiekvienų 350 gyventojų.

* * *

Naujai išrastą valizą padarytą iš medegos kuri nebijo lietaus, galima vartoti taipgi kaipo šėtrą ir kaipo

VIETOS ŽINIOS

A. Vitkausko skrajojanti teatralē kuopa dar kartą loš Worcesteryje. Aplankęs Mass. valstiją A. Vitkauskas skrajojanti teatralē kuopa rengiasi dabar aplankyti Conn. Bet pir važiuosiant į Conn., dar užsuks į Worcesterį ir pagal reikalavimą publikos loš parapijos svetainēje 9. lapkričio. Du veikalu : "Gairēs" ir "Jaunikis".

Veikalai abu labai įdomūs ir beabejo užganēdins Worcesterio publiką.

Rep.

Didelis gaisras. Sargas sudegē.

Utarninke popietų buvo didelis gaisras George W. Davis Vilnonēje, ant Southgate gatvēs. Gaisre, dirbtuvēs sargas, John Whitworth, 60 metų amžiaus neteko gyvasties. Blēdies padaryta ant $10,000.

Nauja dviračių dirbtuvē.

Milžiniška dviračių dirbtuvē apie kurią jau buvo rašyta "A. L.", bus pastatyta kaip tik kompanija suras tinkamą vietą. Kompanija jau turi užsakymų ant milijono dolerių vertēs dviračių

Nauja dirbtuvē nemaža prisidēs prie Worcesterio gerbuvo.

Lietuvių Diena.

Worcesterio Lietuvių Komitetas Lietuvių Dienai parengti surinko: $3,800 aukų Lietuvių Dienoje. Gražitai suma pinigų ir mažai turbut atsiras vietų kurios su lig gyventojų skaičiaus proporcijos perviršys worcesteriečių aukas. Bet Worcesteris be abejonēs butų pasirodęs dar geriaus jeigu ne Centralinio Komiteto sekretoriaus suvadžiojimai. Ponas V. K. Račkauskas pranešē laišku jogei raikščiai ir ženkleliai (tagsai) išsiųsta 27 dieną spalio ir kad jo firma garantuoja, kad tie daiktai pribus į laiką.

Kaip pasirodē tai jokių ženklelių nei raikščių nebuvo išsiųsta nes dar-gi likšiol jie nepasirodē, nors ant visų užklausimų buvo tvirtinama kad raikščiai ir ženkleliai tuojaus pribus. Buvo teirautasi visų expresų kontoruose ir visur atsakyta kad nieko panašaus nēra. Tikētasi iki paskutiniai valandai nes buvo "garantuota" Taip ir prisējo Worcesteryje "tag day" be tagsų ir raikščių turēti. .

Vietos komitetas nesulauk damas "išsiųstų" tagsų nutarē patys pagaminti. Pradēta dirbti vēlai apie pirmą valandą po pietų ir į keletą valandų buvo pagaminta į 20,000 tagsų, ko Centralinis Komitetas į porą mēnesių laiko nesuspējo padaryti.

Pereitos nedēlios vakare LSS. 40-ta kp. turējo parengusi prakalbas, 29 Endicott gat. svetainēje. Kalbētojum buvo p. J. Neviackas. Žmonių buvo nemažai.

Utarninko vakare, toj pačioje svetainēj, 40 kp. atsibuvo antros prakalbos, kalbējo p. J. B. Smelstorius iš S[illegible] ston, Mass. Prakalbos pub likai patiko.

Rep.

Lapkričio 6 d. atsibuvo T. Baliuno su p-le D. Užaite vestuvēs. Vestuvēs atsibuvo labai gražiai su dainelēm, deklamacijom —ir Lietuvos vargai atminti nes aukų surinkta $11.81 c. Aukavo A. Stočkus $4 dol. 16 c., paskui po dolerį: A. Pupelis, A. Spurskaičē, P. Ribokas M. Andruškevičius, Po 50 c. M. Repainis, T. Bielunas, D. Užaitē, P. Ribokas, po 25 c. F. Izelevičiutē, F. Licis, F. Grinškis, V. Tumanis, J. Jackevičius, T.. Nikužis, B. Šimkus.

Vestuvēs labai gražiai ir linksmai pasibaigē. Linkētina Jaunavedžiams ilgo ir gražaus gyvenimo.

MOTERŲ SKYRIUS.

Panelē Ella Haas iš Ohio, kuri dirbo 33 metus dirbtuvēse, dabar yra narē Ohio valstijos Dirbtuvių Peržiurējimo Komisijos.

* * *

Nors ji jau turi suvirš 90 metų, ponia Mary Norcross iš Daneville, Ill. ką tik mokinasi skaityti. Per visą jos pirmesnį gyvenimą, ji neturējo laiko mokintis.

* * *

Illinois valstija turį daugiau moterų priklausančių prie kliubų, negu Suvienytos Valstijos turi kareivių

* * *

Singapore, Indijoj, moterįs dirba prie kelių darymo.

* * *

Vienas trečdalis darbininkų New Yorko mieste yra moterįs

* * *

Suvienytose Valstijose randasi 2,500 moterų ministerių (pastorių).

* * *

Apie 10 nuošimčių Suv. Valstijų moterų turi locnas nejudinamas savastis.

* * *

Valstijose Maine ir Montana moterim uždrausta dirbti daugiau kaip 54 valandų į sąvaitę.

* * *

Didžiuma šilko dirbtuvių darbininkių šioj šalyje yra moterįs.

* * *

Švedijos visi universitetai priima moteris studentus su tom pat sąlygom, kaip vyrus.

* * *

Suvienytose Valstijose apie 800,000 moterų užsiima žemdirbyste.

* * *

Tik apie 70 nuošimtis šios šalies moterų kurios turi tiesą balsuoti, naudojasi ta proga.

Kopustai su pienu.

Supiaustyk į riekutes vieną mažą kupusto galvą. Iš plauk ir įdēk į puodą, su kaip tik užtektinai vandenio kad apsemtų. Viryk po valiai iki kopustai bus visai minkšti. Tada nusunk ir pridēk gana pieno, kad apsemtų ir druskos ir pipirų pagal skonį. Pridēk diktoką šmotą sviesto. Reikia valgyti karštą.

Prikimšta jautiena.

1 svarą jautienos (round steak), mēsa turi buti lygio storio. Nupiauk taukus. Sumaišyk 4 didelius šaukštus duonos trupinių ½ šaukštuko druskos, vieną aštuntadalį šaukštuko (žiupsniuką) pipirų; pusę šaukštuko sutrintų šalavijų, 1 šaukštuką sukaputų cibulių. Pridēk gana pieno sušlapinti mišinį. Nu[illegible] jautieną su šlapiu čystu audeklu, užtēpk virš paduotą mišinį lygiai ant mēsos, suvyniok ir surišk ją. Tada susiuk galus, kad košē neišbēgtų. Įdēk į blētą kurioj paprastai kepama višta ar taip didelį šmotai mēsos, ir pripilk blēton truputi vandenio. Kepk apie tris bertainius valandos, tankiai apliedama mēsą skystimu. Reikia valgyti su obuolių koše.

Prikimšti kopustai.

Nuimk atsargiai lapus nuo kopusto galvos ir viryk iki pradēs buti minkšti (arba bus pusiau gatavi) . Tada nusunk vandenį ir atsargiai išimk kopusto lapus, žiurēdama kad nesudraskytai.

Turēk gatavą kiek nori šaltos išvirytos mēsos. Kol kopustai verda, sukapok šią mēsą ir sumaišyk su lygiai tiek duonos trupinių. Pridēk druskos ir pipirų pagal skonį, biskį sviesto ir vieną, du ar tris (pagal mēsos daugybę) gerai iplaktus kiaušinius. Tada įmaišyk sukapotus mažesnius kopusto galvos lapus prie mēsos ir trupinių.

Dabar uždēk po keletą šaukštų šios košēs ant kiekvieno kopustų lapo ir atsargiai suvyniok, galutinai aprišdama lapus šniurerliais, kad nepasileistų.

Sudēk į karštą vandenį ir viryk iki lapai bus minkšti; tada padēk kopustus ant stalo.

Paspirginti kopustai.

Supiaustyk šmotą pasudintų lašinių į mažus šmotelius ir spirgink iki visi taukai išsileis, tik spirgučiai liks.

Kol lašiniai spirga, sukapok arba perleisk mažą kopusto galvą per sukapojančią mašinēlę. Sudēk sukapotus kopustus į karštus lašinių riebalus, pridēk pagal skonį druskos ir pipirų ir spirgink, nuolat maišydama, iki kopustai bus parudę. Tada išpilk kopustus iš skaurados ant karštos torielkos ir padēk ant stalo.

Žali kopustai.

Reikia supiaustyti labai lonai mažą agalvą kopustų, ir sumaišyti su 1 sukapotu cibuliu ir vienu sukapotu raudonu ar žaliu točpipiriu.

Padēk šalton vieton, ir tuo tarpu išplak trynius 3 kiaušinių, sumaišyk su ½ šaukštuku sausos muštardos, 2 dideliais šaukštais cukraus ½ šaukštuko druskos, 3 valgomais šaukštais sviesto ir 5 valgomus šaukštus uksuso. Viryk šitą mišinį viršuje dubeltavo puodo iki bus tirštas.

Leisk atšaltį ir tada užpilk ant supiaustytų kopustų.

TIK GRIUVĒSIAI JO LIKĘ.

Daugelis kenčiančių nuo reumatizmo ir neuralgijos yra tik griuvēsiai likę, be sveikatos. Vienok pagelba yra labai arti jeigu vartosi Trinerio Linimentą, reiškia atgavimą savo sveikatos. Labai naudinga nuo grįštelējimo, išsisukimų ir nušalimų. Kaina 25 ir 50 c. Aptiekose. Per pačtą 35 ir 60. Tos pačios mažos išlaidos parupins jums ir kosulio gyduolę — Cough Sadative. Pirmos klesos gyduolē nuo kosulio, šalčio, skaudamos gerklēs, dusulio.

Jos Triner Mfg. Chemist,
1333—1339 S. Ashland ave.
Chicago, Ill.

VAIKAMS, KAIP IR SUAUGUSIEMS.

Severos Gyduolē nuo Inkstų ir Kepenų (Severa's Kindey and Liver Remedy) yra lyginai naudinga. Skaityk sekantį laišką: "Severos Gyduolē nuo Inkstų ir Kepenų pagelbējo mano aštuonių metų vaikui, kurs per aštuonias dienas sirgo inkstų ligą". —F. Meyer, RED 3, Wellston, Okla." — Pamēgink minētą gyduolę, jei trokšti palengvinimo nuo inkstų uždegimo, skausmingo šlapinimosi, kojų tinimo ir strēnų skausmo. Taipgi, Severos Gyduolē nuo Inkstų ir Kepenų atitaiso lovoje besišlapinimą pas vaikus. Nueik į aptieką šiandien ir nusipirk bonką šios gyduolēs. Kaštuoja 50 c. ir $1.00. Negalint gauti, pareikalauk tiesiai nuo W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa.

GRAŽI FARMA!

61 akras žemēs gražiausios visos apielinkēj 10½ akrų 37 metų augančio miško, žemē be akmenų, dveji namai, vienas turi 7 ruimus antras 5 ruimus Didelē bania vištinis ir kiti budinkai.

Viena mailē nuo strytkario ir nuo miesto [illegible] road), plento. Budinkai geri. Bania pilna šieno. Prekē $3,300. $1000 įmokēti.

3-ji nauji namai arti naujos lietuviškos bažnyčios, kuri bus tuojaus pradēta. Labai didelē proga lietuviams papirkti.

Šių namu prekē tik $13,500. $2,500 įmokēti.

Jonas Burokas.
12½ Millbury St

JIEŠKOKITE SAVŲJŲ!

Rašykite į Lietuvą per Berlyno ir Petrogrado Komitetus.

Blankos ir konvertai jumi sugatavoti randasi pas mus. Prisiųskite 25 c. apturēsite viską ko reikia prie rašymo ir pamokinimą kaip rašyti. Gavę žinią, kad giminēs gyvi ir gyvena ant vietos siųskite pinigišką pagelbą

M. PALTANAVIČIA
15 Millbury st. Worcester; Mass

PUIKIOS STUBOS ANT PARDAVIMO.

Dvejos stubos po 3 tenementus Tenementai po 4 ruimus, randos atneša 652 dol. Netoli nuo dratų fabriko, labai gera vieta del gyvenimo. Pirmo morgidžio $5000, abu namai parsiduoda už $6200 Norinti pasiteiriauti galite ateiti į "Amerikos Lietuvio" ofisą.

15 Millbury st.

NAUJAS ADVOKATAS

Benjamin Mendelsohn
Advokatas

Veda visokias provas teismuose kalba slavoniškai, lenkiškai, serbiškai Hrovatiškai, Rusiškai ir vokiškai.

Ima provas šios šalies ir krajavas.

Ofiso vieta:

927 SLATER BUILDING
390 Main St. Worcester, Mass.

"Amerikos Lietuvio"
Agentas
L. S AVICKAS.
261 Chapman St.
New Britain, Conn

Parašē A. M. Martus. Antra leida. Kaina 50c.

„AMERIKOS LIETUVIS"

15 Millbury St., Worcester, Mass

PAJIEŠKOJIMAI.

Pajieškau savo brolio Juozo Urbanavičiaus, paeina iš Vilniaus gub. Trakų pav., Marcinkonių parap. Mančigirių kaimo. Meldžiu atsišaukti.

Benē Urbanavičiutē,
2 Boylston st. Springfield, Mass.

Pajieškau sesers Marcijonos Budvietaitēs, paeina iš Kauno gub., Raseinų pav., Švēksnos val. Kelvētų kaimo. Ji pati arba pažįstami labai meldžiu pranešti.

Ant. Budvietis,
15 Millbury st. Worcester, Mass.
(iki 45)

Pajieškau savo pačios, Petronēlēs Valavičienēs, po Tēvu pavardē Toleikitē. Apleido mane 4 metai tam atgal, taipgi pajieškau švogerio Jono Toleikio abudu Kauno gub. Raseinų pav. Šviekšnos parap. meldžiu atsišaukti.

Kazimieras Valavičia,
46 So. 22-nd st. Pittsburgh, Pa.

BALIUS IR ŠOKIAI!

Rengia Šv. Vardo Marijo Drja, atsibus Subatoj, 4 d. Lapkričio, 1916. m. svetainēje A. O. H. TRUMBULL ST.

Kas prisiutē mums čekį iš Chicagos, paimtą iš New City Savings Bank, 4603 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. ant 2 dol. su parašu Paul Mucire?

Malonēkite pranešti, nes čekis negeras, —banka uždaryta.

"Am. Lietuvio" išleistuvē.
15 Millbury st., Worcester, Mass.

NAUJA LIETUVIŠKA UŽEIGA

Šiuomi pranešu visiems lietuviams kad aš atidariau naują ir gana puikią BARBER ŠAPĘ, vienoje iš parankiausių vietų visiems lietuviams nes ant: **177 Green st.** (prieš pat Vernon Square naują teatrą). Taigi kviečiu visus lietuvius be skirtumo atsilankyti, nes visiems yra gerai žinomas barzdaskutys:

Leonas Paulauskas.

"AMERIKOS LIETUVIO"
Agentas,
užrašo **"Am. Lietuvį"**
Vaclas Giliavičia,
28 John st. New Britain, Conn.

Tenementas ant parandavojimo, Granite st. 15 minutų nuo South Works drataunēs, 4 ruimai. Galima laikyti ir vištų arba kiaulių. Randa 7½ ant mēnesio.

Olof Hultman.

GERI FORNIČIAI ant pardavimo, viskas yra ko tik reikia namuose. 5 mēnesiai kaip iš krautuvēs, užlaikyti gražiai.

Dasižinok! . . **Jonas Varaška.**
89½ Ward St.
Worcester, Mass.

KNYGELĒ SUSIRINKIMŲ VEDIMUI.

Antru kartu perspaudēm knygutę kaip apsieiti susirinkimuose pagal parlamentariškas tiesas. Jeigu priguli į draugiją nusipirk šitą knygutę tai mažiau sukelsi barnių tik 5 c. ir pora centų prisiuntimas.

J. Mozeris,

"AMERIKOS LIETUVIO"
Agentas,
Pas jį galima užsirašyti "Am. Lietuvis".
1426 So. 48 Caurt, Cicerio, Ill.

DIRVA

Didžiausis ir naudingiausis laikraštis.
Neužsiima barnēmis nē polemikomis.
Talpina daug žinių.
Talpina daug moksliškų ir pamokynančių straipsnių.
"DIRVA" verta skaityt kiekvienam lietuviui ir lietuvei.
TIK $1.50c. METAMS.
Ant pažiuros vienas No. Dykai.
"DIRVA"
2004 ST. CLAIR AVE - CLEVELAND,OHIO

ANT PARDAVIMO.

Čeverykų taisymo vieta, geroje miesto dalyje apgyventoje lietuviais ir lenkais. Darbo yra ikvaliai. Žmogui norinčiam dirbti. . Atsišaukite!

Coblers Shop,
6 Perry av. Worcester. Mass.

PASINAUDOK IŠ GEROS PROGOS.

Dratinē dirbtuvē reikalauja drato traukējų ir vyrų kurie nori mokintis. Kada mokiniesi jie moka po 20 c. už valandą. Išmokę uždirba labai dideles nedēlines mokestis. Jeigu tę rašysi klausdamas primink "Amerikos Lietuvį." Tik jauni vyrai gali greitai išmokti. Kreipkis:

Indiana Steel & Wire Co. Muncie, Ind.

Worcester.

K. Vidikauckas.

Vadovēlis Esperanto Kalbos.

(Tąsa)

7 VEIKSMAVARDŽIAI — PARTICIPOJ.

(Mainomi ir nemainomi),

a) Veiksmavardis veikiamosios rušies dabartinio laiko buna — **"ant"**. Paviz., **Kreanto** —tverėjas, (tai daiktvardinis veiksmavardis), **kreanta** — tveriantis (tai budvardinis veiksmavardis), **kreante** — tveriant (tai prieveiksminis veiksmavardis).

b) Veiksmavardis veikiamosios rušies pereito laiko buna — **"int"**. Paviz., **kreinta** —tvėręs (budvardinis veiksmavardis), **kreinte** — tvėrus (prieveiksminis veiksmavardis).

c) Veiksmavardis veikiamosios rušies busimojo laiko bunt — **"ont"**. Paviz., **kreonto** — kuris tu ri tverti (daiktvar., veiksmavardis), **kreonta** — kuris tvers, turįs tverti (budvar., veiksmavardis), **kreonte** — tversiant (prieveiks., veiksmavardis).

d) Veiksmavardis neveikiamosios rušies dabartinio laiko buna — **"at"**. Paviz., **kreato** — tvarinys, regiamai veikiamas (daiktvardinis veiksmavardis), **kreata** — tveriamas, tvertas (budvar., veiksmavardis), **kreate**— esant tveriamu (prieveiks., veiksm.),

e) Veiksmavardis neveikiamosios rušies pereitojo laiko buna — **"it"**. Paviz., **kreito** — tvarinys padarytas, nuveiktas, atliktas (daiktvardinis veiksmavardis); **kreita** — sutvertas, padarytas (budvar., veiksmavardis), **kreite** — buvus padarytu, atliktu (prieveiksminis veiksmavardis).

f) Veiksmavardis neveikiamosios rušies busimojo laiko buna — **"ot"**. Paviz., **kreoto** —tvarinys, busiąs atliktas (daiktvardinis veiksmavardis); **kreota** — busiąs sutvertas bei padarytas (budvardinis veiksmavardis), **kreote** — busiant atliktų, padarytu, sutvertu (prieveiksminis veiksmavardis).

Visos formos neveikiamos rušies tveriasi su pagelba žodžio — **"esti"** (but) ir veiksmavardžio neveikiamos rušies duoto žodžio; vartojasi prie to prielinksnis — "de". Paviz., **ši estas amata de ĉiuj** — ji yra visų mylima.

Pastaba: Suprasti veiksmavardžius; išpirmųjų atrodo sunku, bet ištikrųjų, tai menkniekis — besimokinant lekcijas veiksmavardžiai visiškai lengva bus užkariauti — suprasti.

8 PRIELINKSNIS — PREPOZICIO.

Prielinksniai — **de, al, per kun** ir t.t. visi valdo linksnį pirmą.

Pastaba: Ž[illegible] paduotų linksniavimų, bei tolimesnių lekcijų, juos lengvai galima suprasti.

9 SKAITVARDIS — NUMERALO.

1 Skaitliniai skaitvardžiai.

(1) **unu** — vienas, (2) **du** — du, (3) **tri** — tris (4) **kvar** — keturi, (5) **kvin** — penki, (6) **ses** — šeši, (7) **sep** — septyni, (8) **ok** — aštuoni, (9) **naŭ** — devyni, (10) **dek** — dešimts, (100) **cent** — šimta, (1000) **mil** — tukstantis, (1,000,000) **miliono** — milionas ir t.t.

Toliau, padaryti pavizdin, 15, rašosi priešais dešetką, o užpakalyje vienutę (5), štai taip: **dekkvin** — penkiolika (15) ir taip toliau, lygi dvidešimts. Gi sujungtus desėtkus tveriasi teip: (20) **dudek** — dvidešimts, tai yra vienutę vartojasi prišakyje, o desėtką — užpakalyje. Kaip musų kalboje. O padaryti skaitlinės, pavizdin, 24, 38, 59 ir tt. Darosi teip: (24) **dudek-kvar** — dvidešimts keturi. Priešais vartojasi desėtkus, o užpakalyje vienutes.

Gi šimtus, tukstančius, milijonus ir tt. tveriasi teip: paviz., (300) **tricent** — tris šimtai, (4000) **kvar mil** — keturi tukstančiai ir t.t. Kaip matome, prišakyje statosi vienutės, o užpakalyje statosi šimtus, tukstančius, milijonus ir tuomi panašiai.

Paeiliniai skaitvardžiai pasidaro per prisidėjimą raidės — "a". Pavizdin, **unu** —vienas, **unua** — pirmas; **dekunu**—vienuolika, **dekunua**—vienuoliktas. O kad apturėjus taip vadinamus daugintinius skaitvardžius, vartojasi dalelė — **"obl"**. Pavizdin, **duobla** — dvigubas, **centobla** — šimteriopas ir tt. Gi sąrinktiniams skaitvardžiams tarnauja dalelė —**"op"**. Pavizdin, **duope** — dviese, **kvin-ope** — penkiese ir t.t.

Trupininiams skaitvardžiams tarnauja dalelė — "on". Pavizdin, **duono** — pusė, **naŭono** —devintoji dalis, **kvarseponoj** — keturios septintosios dalįs ir tt.

Dalinių skaitvardžių pažymėjimui vartojasi prielinksnis — **"po"**. Pavizdin, **po du** — po du **po tri** — po tris ir ir tt.

Daugkartinių skaitvardžių išreiškimui tarnauja prieveiksmis — **"foje"** kartų, sykių. Pavizdin, **dufoje** —du kart, **trifoje** —tris syk ir t.t.

Dabar paėmę raidę: "o', padarysime; pavizdin, **unuo** — vienutę, **deko** — dešimts, **cento** — šimtinę, ir tt. **duopo** — dvejetas, **kvaropo** — ketvertas, **naŭopo** — devynetas ir tt. **Duoblo** — dviguba kiekybė, **dek-oblo** — dešimteriopa kiekybė, **centoblo** — šimteriopa kiekybė ir t.t.

Toliaus, **duono** — pusė, **kvarono** ketvirta dalis, **centano** — šimtoji dalis ir t.t.

O pridėję —"a" padarysime; pavizdin, **duona** — pusinis, triona — trečdalinis ir tt.

Raidė —"e" padaro: **unue** — pirmą(kaip, kad pas rusus: **"vopervych"**, **"vo storych"** ir tt.).

Toliaus, **duoble** — dvigubai, **trioble** — trigubai, centoble — šimteriopai ir tt.

Gi, **duone** — pusiai (pusiškai), **trioble** —trečdališkai ir tt.

10 ABELNOS TAISYKLĖS — LA ĜENERALOJ REGULOJ.

1) Kirtis (akcentas) visados puola ant priešpaskutinio skiemens

2) Sudėtiniai žodžiai tveriasi per paprastą sujungimą dviejų žodžių (gi svarbesnis ant galo). Galunės gramatiškos skaitliuojasi už išraiškas savistoves. Taip tveriasi sudėtinis žodis: **vapor šipo**— garlaivis (iš **vapor** — garas, šip —laivas ir —"o", galunės daiktvardžio).

3) Negacija du syk nevartojama. Pavizdin, **mi neniam vidis** — aš niekad nemačiau. Mat po žodžiu: **neniam** — niekad, yra apleista antroji negacija — **"ne"**.

4) Ant klausymo "kurlink" žodžiai įgyja galunę kaneveikslio.

Pavizdin, **tie** — ten (toj vietoj); **tien** — ten (į tą vietą), **ni iras laboron** —einame darban.

3) Kiekvinas prielinksnis turi apribotą neatmainomą reiškmę; gi jeigu reikia pavartoti prielinksnį atsitikime, kur vienas ar kitas ir **neatmainomų** prielinksnių kaip, tai netinka, tada, įmaišo prielinksnį — **"je"**, kuris neturi vienodo reiškimo; paviz., **malsana je la okuloj** — sergąs ant akių.

6) Taip vadinami žodžiai "svetimieji" ar tarptautiški", kurie buna vartojami visose kulturiškose kalbose.

Gi kalboj Esperanto buna niekuomi nekeičiami tik ingauna rašlavą tarptautinę — esperantišką; bet jeigu, pavizdin, **teatro** — teatras, daiktvardis, turi persikeisti į budvardį, tada pagal įstatymą gramatikos toks tarptautinis žodis **teatro** — ingauna budvardžio galunę **"a"**. **Teatra** —teatrališkai ir tt.

7) Kaip jau žinoma, reikale galima apleisti galunę narelio — "la" o jų vieton padėti apostrofą (') ; paviz., **Vagner'** vieton Vagnero, **del' mondo** vieton **de la mondo** ir tt.

(Tąsa)

Karės Pabėgėliai Jieško Giminių ir Pažįstamų.

69) **Petras Karbauskis,** jieško švogerio Martinkaus Juozapo, Kauno gub. Raseinų pav., Kaltinėnų valšč. Pasklantų (?) kaimo. Prašo atsiliepti!

70) **Kareivis Juozas Čepaitis,** Nuo Pilviškių, jieško brolio Vinco Čepaičio. Prašo atsišaukti.

71) **Anelė Valukoniutė,** iš Kauno gub. Anykščių val. Ukmergės pav., Zazumbrės kaimo. Jieško savo sesers.

72) **Antanas Jurčiukonis,** Suvalkų gub., Seinų pav. Seirijų valšč. kaimo Skersabalių. Meldžia atsiliepti.

73) **Uršulė Mališkiutė,** Su valkų gub., Vilkaviškio pav. Pa[illegible]evonių par., meldžia gi[illegible] ir pažystamų atsiliep[illegible]

74) **Katarina Mieliauskiutė,** jieško savo dėdės Jono Marčiulionio. Asišaukite!

75) **Laučis Augustinas,** iš Kauno bgub., Telšių pav. Salantų valšč. Kulių sodž. jieško savo brolių Petro ir Antano Laučių. Petras pirma gyveno Baltimore, Md., o Antanas Chicagoje. Prašo atsiliepti.

76) **Bronislovas. Pečiulis,** jieško brolio Konstantino Pečiulio gyvenančio Lawrence, Mass., ir taipogi genties Petro Jasinsko gyvenančio Brooklyn, N. Y. Jis yra ligonbutyj, todėl meldžia atsiliepti!

Anglijos moterįs, abelnai imant, yra didesnio ugio negu moterįs, likusios pasaulės. Paskui jas tuojaus seka amerikietės moterįs.

Juokai.

Vaikas verkia
Valgyt nori.
Motka sako:
— Reik botago,
Tau balvone!
Kaip botagą
Kailin gausi:
Tuomet gulsi,
Ir neverksi,
Tiktais staugsi!
Valgyt taipgi,
Neprašysi;
Tik sakysi:
— Jog nuvargęs,
Ir pavalgęs,
Visą dieną,
Mama miela,
Gulti eisiu
Bet neverksiu.
Eikš čia arčiau
Pamyluosiu
Ir rankeles
Pabučiuosiu!

Muragas.

Viens kvailesnis už kitą.

Jis: Beabejo aš buvau didžiausias kvailys pasaulėje, kuomet prašiau kad tu apsivestum su manim!

Ji: O ne, mano mielas, ne didžaiusias; aš apsiėmiau apsivesti.

Gabi papuga.

Tarnaitė: — Meldžiu ponios! Papuga vėl išsimokino naujų žodžių.

Ponia (savo viešniai): — Turbut niekur nėra tokios gabios papugos kaip musų. Kiekvieną žodį, kokį tik mano vyras man sako, ana išsimokina. (Į tarnaitę): — Na, pasakyk ką dabar ji kalba?

Tarnaitė: — Dabar? Tylėk, tu bezdžione!

Brangumas Vokietijoje.

Pirkėjas: — Meldžiu duoti man pusę svaro sviesto.

Pardavėjas: — Lėšuoja šešios dešimtis feningų.

Pirk: — Ką tamsta sakai?

Pard: — Sakau lėšuoja septynios dešimts feningų.

Pirk: — Pirma tsakei tam sta. šešios dešimts feningų.

Pard: — Taip, bet per tą laiką pakilo jau kaina ant 10 feningų.

Meilės ženklai.

Stasiukas: — Mamute, duok man nors vieną iš savo žilos galvos plauką.

Motyna, į tėvą: — Žiurėk mielasis, kaip mane sunelis myli.

Stasiukas: — Norėjau sau iš jo padar[illegible] [illegible]odėgą del arkliuko.

Aišku kaip ant delno.

— Pasakysiu tamstai, jogei tokios sveikos apielinkės niekur nėra. Mes niekuomet nesergame.

— O kaip tankiai pas tamstas atsitinka mirčių?

— O, per kelioliką metų tiktas viena.

— Kas numirė?

— Musų lekojus numirė... bet ne iš ligos... iš bado.

KAIP PALENGVINTI DARBĄ.

Jųs perkate darbo sutaupiojimo įrankius, drukuojamas mašinas, siuvamas mašinas, ir tt. Nereikalingas pagyrimas už tokį sumanumą. Bet visuomet palengvinti darbą ant vasada, lengva. Vartok Triners American Elexirs Karčiojo Vyno, kuris prablaivys tavo protą ir sudrutins kuną prie darbo. Išvalo žarnas, prašalina priežastis užkietėjimo, nerviškumo, nemigos ir abelnai nuo silpnumo ir atbukimo. Kaina $1.00 aptiekose.

Jos Triner Mfg. Chemist,
1333—1339 S. Ashland ave.
Chicago, Ill.

VINCAS CESNA
ir J. KIELE

Veža anglis ir malkas visiem. Perkrausto žmones ir atlieka visokius darbus su arkliais.

441 Millbury St., Worcester.
Tel. Park 3563-W

MUSŲ AGENTAS
P-nas W. Giliavičia
yr Amerikos Lietuvio agentu New Britain, Conn ir apielinkėje.

Taisikite Dantis!

Dabar laikas taisyti dantis, pirm negu prasidės šalčiai, jei jus norite išvengti baisų dantų skaudėjimą.

Mano be skausmo metoda žinoma daugeliui lietuvių, kurie pas mane taisė savo dantis. Kainos žemos. Gomurio ir tiltelio dantys $4.00. Pripildymai: porceleno $2.00, sidabro 50c. aukso $2.00.

Patarnautoja kalba lietuvišnai.
Patyręs dentistas

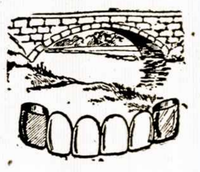

D-RAS W. J. O'BRIEN

Vernon Sq. **Val. 9 A. M. iki 9 P. M.**

"AMERIKOS LIETUVIO"

SPAUSTUVĖ

Spausdina Visokius Spaudos

DARBUS

Kaip Tai:

Knygas, Konstitucijas, Vizitines ir Biznio Korteles, Užprašymus į vestuves, Perstatymus ir Baliams Programus, Afišas, Tabeles, Cirkuliorus, Plakatus, Laiškams ir Konvertams Antgalvius, Sieninius Lietuviškus, Lenkiškus ir Angliškus Kalendorius, Etc.

ATLIEKA GREITAI, PIGIAI IR GERAI.

"AMERIKOS LIETUVIS"

15 MILLBURY ST., WORCESTER, MASS.

GERA PROGA

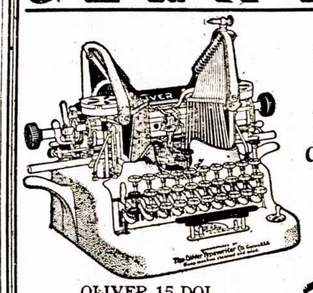

OLIVER 15 DOL.

Mes turime septynias geras drukuojamas mašinėles:

2 Franklin, 2 Hamond, 2 Blichensderfer, 1 Oliver.

FRANKLIN 15 DOL.

Kainos nuo 12 iki 20 dol. Kam reikalinga mašina meldžiame su mumi susižinoti, parduodame konopigiausiai.

M. PALTANAVIČIA,

15 Millbury Street, Worcester, Mass.

Tinkamiausis lietuviams laikraštis yra

"DARBININKAS"

"DARBININKAS" eina utarninkais, ketvergais ir subatomis.

"DARBININKAS" paduoda daug žinių iš darbo lauko, apie unijas, apie darbininkų judėjimą.

"DARBININKAS" paduoda daug straipsnių, naudingų darbininkams pasiskaitymų, rašytų pačių darbininkų.

"DARBININKAS" paduoda svarbiausius nuotikjus visame pasaulyje, indomiausias žinias ir žingeidžiausius atsitikimus.

"DARBININKAS" visuomet turi smagių, gražių eilių, dailių vaizdelių ir apysakaičių.

"DARBININKAS" visuomet turi viso to, kas darbininkui s v a r b u, n a u d i n g a, i n d o m u ir s u p r a n t a m a.

"DARBININKAS" nuolatai išleidinėja knygelių, kurios dailumu, gražumu, turiningumu, p i g u m u viršija visas išleistuves.

Skaitykite ir platykite "Darbininką" ir jo leidinius.

Prenumeratos kaina: tris kartus savaitėje metams $3.00; pusmečiui $1.50; vieną kartą savaitėje, užsisakant tik subatinius 8 pusl. numerius, metams $1.50, pusmečiui 75c.

Adresas:

"DARBININKAS"

242 W. Broadway, So. Boston, Mass.

REIKALINGA LIETUVĖ MERGINA mokanti lietuviškai, lenkiškai kalbėti, dirbti į ofisą vienos dirbtuvės, butų gerai kad butų stenografė.

"Amerikos Lietuvis" suteiks adresą.

AGENTAS.

Newark'o ir apilinkės lietuviai norinti gauti "Amerikos Lietuvį" pavieniais numeriais arba užsirašyti, galite kreiptis pas aptiekorių:

W. A. Leščinską
315 Walnut St.
Newark, N. J.

REIKALINGAS PARDAVĖJAS.

Lietuvis turintis pažinti su Worcesterio lietuvių kolonija. Atsišaukite Četvergo vakarais tiktai.

C. S. Woodward
553 Main st. Room 2

P. S. REMEIKIS,
267 Pleasant st. Gardner, Mass.
"AM. LIETUVIO" agentas,

Vietiniai ir apielinkės lietuviai gali pas jį užsirašyti ir nusipirkti pavienių "A. Liet." numerių.

EILIŲ KNYGEL

Jums butinai reikalinga kiekvienam įgyti knygelę:

"DAINOS-JUOKELIAI — NET LINKSTA KELIAI!"

Ji jums taip reikalinga, kaip sveikata. Todėl, kad joje rasit puikiausių musų satyriko HOCUS FOCUS'O eilučių, kuriose yra juokų tiek kiek jurėje vandenio. Kaina tik 20 centų. Pilna puikių komiškų paveikslėlių.

Važiuodami piknikan, budami namie, ar rengiant juokų koncertus, patįs pasilinksminsit ir kitus palinksminsit šios knygutės eilutėm.

Agentams nuleidžiamas nuošimtis. Adresuokite:

"AMERIKOS LIETUVIS"
15 Millbury st. Worcester, Mass.

Naujas ELEMENTORIUS

Su daug PUIKIŲ Paveikslų. Ir Vaikų Skaitymėliai.

KAINA TIK 25 CENTAI.

M. PALTANVIČIA
15 Millbury St., Worcester, Mass.

Atida!

Gerbiami "Amerikos Lietuvio" Skaitytojai!

Nenorėdami kad jųsų mokestis neužsiliktų, ir darydami kiek tik mes išgalime del jųsų per šį mėnesį mes duosime jums puikią dovaną: Martaus parašytą knygą, kuri kaipo veidrodys perstatys Lietuvos stovį laike karės, Parodys kaip jusų tėvai, broliai ir giminės elgėsi, ką veikė, kaip gelbėjosi..

Kas prisiųs mums užmokestį ant metų savo prenumeratą pats, tam duosime šitą knygą dovanų, kas prikalbins nors vieną naują skaitytoją ant metų tas gaus šitą knygą dovanų.

Širdingai meldžiame visų pasidarbuoti, nes knyga labai svarbi jums turėti.

Amerikos Lietuvis",
[illegible]illbury st. Worcester.

Draugijų Reikalai.

DETROIT, MICH.
Lietuvių Literaturos ir Mokslo Draugija paėmė Amerikos Lietuvį už organą.

DRAUGIJOS VIRŠININKAI: Pirm. Juoz. Bandza, 259 Cardoni Ave., pirm. pagel. J. Tribulas. Užraš. rašt. A. Abyshell, 295 Greeley Ave., Fin rašt. A. Bagdonas, iždo globėjai Jonas Balčiunas ir J. Latonas, tvarkdarys M. Maželis.

Mėnesiniai susirinkimai laikomi kas pirmas nedėldienis kiekvieno mėnesio, antrą val. po pietų: svetainėje "Dom Polski." Ant Forest ir kampas Chene st. Lit. Liter. ir Mokslo Draugijos nariai maino knygas kas antrą nedėldienį kožno mėnesio savam knygyne, po No. 204 Cardoni St. tarpe 12-kos ir 3-jų po piet. Knygynas randasi po No. 204 Cardoni St. Knygei K. Abyshell ir J. Vaitekunas, knygyno iždininkas Jonas Mitrikas.

SHEBOYGAN, WIS.
Šv. Kazimiero Draugystės susirinkimas metinis esti 9 d. Balandžio, prasideda 12 val. dieną. Bažnytinėje svetainėje. Mėnesiniai susirinkimai atsibuna kas antrą nedėlią kožno mėnesio.
Pirmininkas— Andrius Kudirka 1121 Clara ave.
Sekretor. Juozas Auštrevičia, 1414 New York ave.

PASINAUDOKITE

Atėjus šaltesniem vakaram pasinaudokite iš pasiskaitymo gerų knygų. Štai Kataliogas knygų pasirinkite ir parsitraukite sau, netik kad praleisite laiką pakajingai bet pasitobulinsite ypatiškai. Kas pirks pas mus knygų bent už dolerį gaus gražią dovanėlę, Kas pirks už daugiau, gaus dar geresnę. Jeigu turi liuoso laiko buk musų agentu savo apielinkėje, gausi gerą uždarbį ir praleisi gražiai savo laiką platindamas apšvietą.

Musų leistų knygų.

Kataliogos

1 Kišeninis žodynėlis, labai paranki knygelė mokintis angliškos kalbos ..... 50 c.
2 Daktaras Kišeniuje, aprašymas visokių ligų ir kaip nuo jų gydytis su receptais ....75 c.
3 Mokinkimės Rašyti, paranki mokintis rašyti .....25 c.
4 Social Demokratų pažvalgos ir jų reikalavimai .....15 c.
5. No. 1 Pipiro, juokingo lakraštuko .....10 c.
6. Parlamentariškos Tiesos, kaip vesti ir apseiti ant mitingų.....5 c.
7. Nuskendimas "Titanic'o", visas aprašymas baisios katastrofos jurių tolumoje kur žuvo daugybė gyvasčių ir turto, sujudinantis skaitymas.....15 c.
8. Istorija Antano Kandroto, su 12 jo paveikslų .....25 c.
9 Klausimai.. ir Atsakymai, kaip išsiimti ukėsiškas popieras naudinga žinoti kožnam gyvenančiam Suv. Valstijose ..15 c.
10. Istorija apie Amžiną Žydą .....10 c.
11. Iš Ukininkystės Sryties, labai naudinga paskaita dėl ukininkų.....20 c.
12. Valkata, keturių veiksmų dramos vaizdelis .....35 c.
13 Elementorius ir Vaikų Skaitymėliai..... 25 c.
14. Kabalas su Kazyrėmis. 15 c.
15. Skambančios Stygos, labai gražios eilės..... 20 c.
16. Rusiškai Angliškas Žodynėlis .....25 c.
17. Parankiausias budas mokintis vokiečių kalbą ką tik išėjo iš spaudos ..... 35 c.
18. Geležiniai Nagai, puiki apysaka .....35 c.
19Dainos Juokeliai net linksta keliai .....20 c.
20. Lietuvoje Europos Karės. Metu, įdomus skaitymas iš Lietuvos pabėgėlių ..... 50 c.
21. Aritmetika, M. Šalčiaus 50
22. Žmogus Po Medžiu, 65 įdomiausios originališkos prakalbos, tiktai.....50 c.

M. PALTANAVIČIA,
5 Millbury St., Worcester, Mass.

TEMYKITE!

BRANGUMĄ DAIGTŲ VISI ATJAUČA

Miltai, angliai, čeverykai ir beveik viskas ko reikalauji kainuoja daugiau.

Musų siutai, overkotai parsiduoda už tą pačią žemą kainą, kaip ir pirmiau.

Kainos musu dar nepakeltos pakol musu pirmiau užpirktos drapanos nebus išparduotos.

Kiekvienam verta pasinaudoti iš šitų kainų, atelkite ir pirkite dabar pakol musų krautuvė pilna, pirkite Siutus ir Overkotus. Atėją rasite savo tautietį Juozapą Witt, kuris gražiai jumis patarnaus.

Nepamirškite adreso

DAVID E. SHERIN CO.

Gyvi Pardavėjai
412 MAIN STREET, WORCESTER, MASS.

S. L. A. Prieglaudos Namo Fondui Dovana

"AMERIKA"

Didžiausias šaltinis visokių informacijų, rinkinys įvairių faktų, žinotinų Amerikoj gyvenantiems ir į čion atkeliaujantiems lietuviams.

Knyga Didelio Formato 288 Puslapių,

KAINA 75 CENTAI.

Reikaiaudami, kreipkitės šituo adresu:

A. B. STRIMAITIS,
307 W. 30th ST.. NEW YORK, N. Y.

Lietuviai ir Lietuvaites

Štai jau artinas šaltas rudens laikas, kiekvienam reikia šilčiau apsirėdyti, o jeigu šiltai ir gražiai apsirėditi ir kad drapana prieinamai lėšuotų, tai reikia žinote kad nevisur tas galima gauti. Aš užlaikydamas savo dirbtuvę nuošaliau nuo miesto, tai yra ant mažesnių išleidų stoviu, taigi turiu progą daug pigiau ir geriau darbą atlikti. Žinoma savo darbą užtikrinu kad drapana bus pritaikinta pagal žmogaus išaugimą ir pagal jo norą.

Aš siuvu visokias drapanas ant užsakymo ir pagal vėliausią madą, drapanas siuvu pagal šiumetinių ką tik išmislitų madų, taipgi atnaujinu nešiotas drapanas, kad atrodo kaip naujos. **Lietuviai pas Lietuvį!**

J. J. BALTRAMAITIS
581½ Millbury St., Worcester, Mass.

JOE K. URMANAVICZ
"Amerikos Lietuvio" Agentas
320 Bank st. Waterbury, Conn.

"AMERIKOS LIETUVIO"
Agentas
L. SAVICKAS
261 Chapman Street,
New Britain, Conn.

Geriausios Gyduolės nuo Reumatizmo
Dr. HENDERSONS
HERB PIGULKOS

Kas kenčia nuo reumatižmo gali buti sveiki vartodami šitas gyduoles. Tik $1.00 už baksiuką gaunama pas
M. PALTANAVIČIA,
15 Millbury St., Worcester, Mass.

"Amerikos Lietuvio"
Agentas
L. Savickas,
20 Oxford str.
Conn.

Kuopni Vaistai
ir užtikrintos
GYDUOLĖS.

Mes esame importuotojais visokių vaistų ir galime pristatyti visados kuopniausius ir šviežiausius iumi vaistus. Pas mus galite gauti ir plačiai žinomas gyduoles Groblewskio kaip Zmejacznik, Rožių Balsamas ir visą eilę Severos gyduolių pas mus galite visada gauti.

Importuoti vaistai pas mus galima gauti. Musų kainos yra žemiausios.

Daktarų receptai kogeriausiai speciališkai sutaisomi

BREWER & CO.
56 FRONT STREET,
WORCESTER, MASS.

Užsakymai prisiųsti pačtu, greitai išpildomi.

E. G. KLIMAS
Seniausias Worcesterio kostumeriškas kriaučius.
Siuva puikiausius siutus, overkotus, taipgi išvalo, taiso ir prosina.
Nepamirškite adreso
E. G. KLIMAS
4 Sigel St., Worcester, Mass.

JOHN CHERNIUS,
Lietuviškas Fotografistas.

Atliekame darbą gražiai, pigiai ir greitai. Nutraukiame pagrabus stubose.
Malevojam didelius paveikslus visokiom maliavom už žemiausią prekę. Turime visokių fremų dėl paveikslų ir spilkų visokio didumo
Prisiėjus reikalui nepamirškite lietuvio.

24 Millbury St., Worcester.
Tel. Park 2385

J. Dirsa ir K. Konopka
32 Millbury k. Lamartine Sts.
WORCESTER, MASS.
Puikiausia Užeiga
pakelingam ir kiekvienam lietuviui gerai užeiti. Alutis gardus, Šnapšelis skanus, Vynas, Cigarai nesuskaitomam pasirinkime. Nepamirškite!

GERI DANTIŲS REIŠKIA GERĄ SVEIKATĄ.
Prižiurome ir sutaisome DANTIS GERIAUSIAI. Ateikite
DR. WILLIAM B. McDONALD
DANTISTAS
154 Front St., Worcester, Mass.

SERGANČIOS MOTERIŲS užiangusiom ligom, kurias neturit vilties išgydyti, kreipkitės pas mane o aš gydau visokias ligas; išgydau reumatizmą greitu laiku ir taip pat baltas ligas ir priemuolius.

ONA KUPSTIENĖ
366 Millbury st.
Worcester, Mass.

HOTEL VERNON
Prop. M. Mc. CADY

Puikiausis hotelis vietoje Lietuvių apgyventoj.
VERNON SQUARE,
WORCESTER, : : MASS

"PASAULIS"
IŠEINA DU-KARTUS į savaitę: Utarninkais ir Pėtnyčioms, su įvairiais visokiais pavejkslais.
Prenumerata: Amerikoj.... $2.00
Kitur..... $3.00
Adresas:
C. KENTRAITIS PUB. CO.
448-450 Leonard St. N. W.
GRAND RAPIDS, MICH.

Jei norite turėt gerą laikraštį, tai užsisakykite
"ATEITĮ"

"ATEITIS" išeina 3 kartus į savaitę: Utarninkais, Ketvergais ir Subatomis ir darbo žmonėms pilnai atstoja dienraštį.
"ATEITIS" eidama 3 kartus į savaitę paduoda naujausias žinias iš visokių atsitikimų visam pasaulyje.
"ATEITIS" yra vedama gabių redaktorių, kuriai sandarbininkauja visa eilė įžymiausių lietuvių rašytojų.
"ATEITIES" kaina tik $2.50 metams ir $1.50 pusei metų. Į užrubežį $3.50 metams ir $2.50 pusei metų. Norintiems "Ateitį" pamatyti, vieną numerį siunčiame dykai. Adresas:
ATEITIS PUBLISHING CO.,
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

IŠMOK VOKIŠKAI

Ką tik išėjo iš po spaudos pradinio pasimokinimo vokiškos kalbos. Išaiškinta raidės, daiktai pasaulės, šalis miestai, žmogus ir dalis jo kuno, giminės, užsiėmimai, namai, rakandai, valgiai, gerymai, drabužiai, metalai, gyvuliai, paukščiai, medžiai, vabalai, oras, laikas, tautos, budvardžiai, prieveiksniai prielinksniai ir t.t. Pasikalbėjimai kelionėje, viešbutyje, krautuvėje, krasoje, restaurante; Kaip pasirašyti savo laišką Gali mokintis žodis po žodžio ir turėdamas laiko iš ko turėsi didelę naudą ateityje. Nusipirk dabar. Kaina tiktai 35 c.

M. Paltanavičia,
15 Millbury St.
Worcester, Mass.

"Amerikos Lietuvio" Agentas
BRONIS KONTRIM
851 E. 8th Str.
So. Boston, Mass.

Užsirašyk sau ar savo pažįstamiems Lietuvoj bei Amerikoj
VIENYBE LIETUVNINKU

Eina jau 30-tus metus.
Prenumerata $2.00 metams; $1.00 pusei metų. Kanadoje $2.50 metams; $1.25 pusei metų. Anglijoj, Lietuvoj ir kitur $3.00 metams; $1.50 pusei m. Pamatimui vieną num. siunčiam dovanai Knygų katalogą siunčiame ant pareikalavimo dovanai.

J. J. Pauksztis & Co.
120-124 Grand Str.,
Brooklyn, N. X.

PAPUOŠKITE SAVO NAMUS
Lietuvių Dailės Genijaus
M. K. ČIURLIONIO
Tikrai artistišku
Portretu (Pavėikslu)

Portretas pieštas dailininko H. Bergquist. Reprodukcijos padarytos photograviuros procesu žinomos Cambridgiaus firmos "Uuiversity Press". Po portretu padėta M. K. Čiurlionio parašo faksimilė.

Portreto didis 14x10 col.

Norinti įgyti šį portretą, pasiskubinkite, nes reprodukcijų skaičius labai aprybuotas.

Kaina $1.00 be rėmų
$2.00 rėmuose.

Adresuokite
BLAŽYS & CO.
13 Millbury Street
WORCESTER, MASS.

Milžiniška Kostumeriška Kriaučių Dirbtuvė ir Drapanų Krautuvė.

J. Vaitkevičia

Siuvame vyriškas ir moteriškas drapanas

J. Davidonis

Valome, prosiname, taisome ir atnaujiname senas. Reinkotus darome ant užsakymų. Parduodame visokias gatavas drapanas.
Kviečiame brolius ir sessrįs, su drapanų reikalais kreiptis pas mus. Mes siuvame pagal naujausias madas. Darbą atliekame greitai ir garantuojame.
Kviečiame visus pas mus lankytis, o užtikrinam, kad busite užganėdinti

J. VAITKEVICIA & CO.,
201 Millbury St., Worcester, Mass.

!!!Pranešimas Worcesteriečiams!!!

Šiuomi pranešu vietiniems Lietuviams, jog aš užlaikau parankiausią ir švariausią Lietuviams

UŽEIGA

Užlaikau skaniausius ir saldžiausius saldainius, švariausius ir kvepenčius cigarus, sodes, ice cream švariausių frutų ir tt. Taipgi pristatau visako baliams, piknikams ir teatrams; orderius išpildau greit ir sąžiniškai.

NEPAMIRŠKITE ATSILANKYTI!

A. P. DĖDYNAS
85 Millbury St Tel. Park 414 5

Liet. Kat. Sąvaitinis Laikraštis "DRAUGAS"

"DRAUGO" sandarbininkų skaičiuje yra rimčiausieji ir žymiausieji lietuviai veikėjai ir rašytojai. Jame paduodama daug žinių iš draugijų ir visuomenės judėjimo. Visi dienos klausimai yra svarstomi rimtai ir teisingai.

Prenumerata Amerikoj $2.00 metams. $1.00 pusei metų.
" Kitose šalyse $3.00 met. $1.50 pusei metų.

Pažiurėjimui siunčiamas vienas numeris veltui.
Adresuokite:
DRAUGAS PUBLISHING CO.,
1800 W. 46th St., CHICAGO, ILL.

Geriausia vieta pirkti laikrodėlius, žiedus, retežėlius, spilkas ir visokius auksinius daiktus pas E. J. MAŽEIKĄ, delto geriausia, kad žmogus seniai toje pramonėje, ir supranta geriausiai, kaip pirkti ir kaip parduoti. Jis parduoda ir drukuojamas mašinelės, grafofonus, rekordus, muzikališkus instrumentus ir viską pataiso. Rašykite

E. J. MAŽEIKA,
52 Sheldon Street, Hartford, Conn.

KUR BĖGI JONUK?

—Aš bėgų į Conlins čeverykų krautuvę.

10 Vernon Square.

Tę parduoda gerus čeverykus.

ŽUVŲ RINKA

Šviežiausias žuvis, oisterius, klemsus, vėžius, taip-gi marinatus galima gauti kenes.

Tyras Cod Liver aliejus ir gyvi vėžiai ant pardavimo žmonėms ir į krautuves.

Sullivans Vernon Sq. Fish

PETRAS CIVINSKAS
Seniausias Lietuviškas
GRABORIUS
Parsen dau karstas ed vestuviu ir laidotuviu.
Taipgi peiku ir paveikslus ir t. t.
411 Millbury St., Worcester, Mass.
TEL. PARK 2562-J.

J. NAUJOKAITIS
"Amerikos Lietuvio" Agentas
47 Planet st.
London

—Fran craneša, kad